Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

Casetatehnica

Editori:

RemusCernea

remuscernea@xnet.ro

GabrielaBagrinovschi

ella@topmail.ro

CatalinTenita

noesis@xnet.ro

Corectura:

AdinaBolboceanu

©SocietateaCulturalaNoesis

©Editura “Destin”

SocietateaCulturalaNoesis

Tel: 240.53.80; 0724.263.305

noesis@noesis.ro

www.brancusi.net

www.noesis.ro

cuprins

COLOANA NESFÂRSITA
Caseta tehnica
ACTUL I
ACTUL II

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

ACTUL III
CONFLUENTA BRÂNCUSI - ELIADE

ACTUL I

Târgu-Jiu, 1937. Curtea unei case la marginea orasului. În planul al doilea, catre stânga, ocupând mai mult de jumatate din scena, un hambar transformat în atelier. Se vede usa, deschisa. O parte din acoperis, la stânga, a fost scos ca sa faca loc Coloanei, care se vede usor aplecata, prelungindu-se mult dincolo de decor. La dreapta, un gard de lemn, cu câteva tufe înalte de floarea-soarelui si o poarta. În prim-plan, pe stânga, se distinge vag prispa casei. Alaturi, câteva oale de pamânt, unelte de gradinarit si un butoi. La dreapta, la umbra unui nuc, trei scaune scunde de lemn si o masa rotunda, tot joasa. La câtiva metri de trunchiul copacului, se ghiceste gradina.

Amurg de august. Seara se lasa pe nesimtite. Catre mijlocul actului, lumina de luna. Oricare ar fi stilul punerii în scena, Coloana trebuie sa domine întreg decorul.

COMISARUL: Maestre, sa nu va suparati, ca eu va rog ca pe un Dumnezeu! Si doar atât va rog: retezati-o la jumatate, maestre. Mai taieti din ea.

ÎNVATATORUL: Taiati fara grija, domnu' Brâncusi. Tot înalta ramâne, ascultati-ma pe mine!

COMISARUL (patetic): Si e pacat de Dumnezeu, ca ne mor copiii, maestre!

BRÂNCUSI: Iar începeti cu copiii?! Ce v-a apucat?

COMISARUL(facând un pas spre Brâncusi): Ce va spuneam si alaltaieri pe strada, când ne-a prins ploaia. Ne mor copiii, maestre! Pier!

ÎNVATATORUL: Dispar, pe onoarea mea! Sa va spuna femeile, ca voiau sa vina si ele cu noi, dar le-am oprit. Aveti rabdare, le-am spus, mai asteptati. Lasati-l întâi pe domnul comisar sa explice.

COMISARUL (întrerupându-l): Ascultati-ma pe mine, maestre! Retezati-o la jumatate!

BRÂNCUSI: La jumatate nu se poate! Ori întreaga, ori deloc. Jumatate nu se poate.

COMISARUL: Dar ni se prapadesc copiii, maestre! Pier! Nu le mai da nimeni de urma! Parca nici n-ar fi fost!

ÎNVATATORUL: Sa va spun eu cum e, domnu'Brâncusi: parca i-ar atrage ceva, ceva nevazut si nestiut, asa, ceva ca o vrajitorie...

BRÂNCUSI (brusc interesat): Îi atrage? Zici ca-i atrage? Atunci e bine! Daca e ca o vrajitorie, sa stiti ca-i bine. E foarte bine!

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

COMISARUL: Îi cheama la ea, maestre. Va spun pe ce-am mai scump. Îi atrage ca un magnet. Parca i-ar suge!

BRÂNCUSI: Daca îi atrage ca un magnet, e bine... (Întorcându-se brusc catre comisar) Dar cum au ghicit? Cum le-o fi trecut asta prin cap? Copiii, vreau sa spun. Ce fac?

COMISARUL: Se catara unii dupa altii, urca ce urca, si apoi nu se mai vad.

ÎNVATATORUL: Nu-i mai vede nimeni. Dispar!

BRÂNCUSI (clatinând visator din cap): Ei, frumos ar fi sa fie asa!... Dar înca nu e gata. Când o fi gata, întreaga, atunci o sa fie frumos.

COMISARUL (cu fervoare): Dar nu se mai întorc, maestre!

BRÂNCUSI: Când o fi întreaga, o sa vedeti atunci cum urca! Nu zboara! Bagati bine de seama, ca asta nu e Maiastra! Asta urca, urca, urca... Urca sus de tot, pâna nu se mai vede. Pâna la cer!... Atunci s-o vedeti!...

COMISARUL: Va spun pe ce-am mai scump, maestre. Unul nu se mai întoarce!

ÎNVATATORUL: Se catara unii dupa altii, si nu se mai întorc.

BRÂNCUSI: Adica, ce vrei sa spui? Cum vine asta - ca nu se mai întorc? COMISARUL: Ce va spuneam adineaori: mor!

BRÂNCUSI: Bine, asta stiu. Mi-ai mai spus-o. Asa mureau si în satul meu. Mureau, mai ales, copiii.

COMISARUL: Dar daca ati reteza-o de la jumatate, n-au cum sa ajunga atât de sus, si atunci se întorc. Nu mai mor.

ÎNVATATORUL: Vrea sa spuna ca nu mai dispar.

BRÂNCUSI: Dar unde dispar?

COMISARUL: Nu-i mai vede nimeni, maestre. Parca nici n-ar fi fost.

ÎNVATATORUL: Nu se mai întorc acasa. Nu-i mai gaseste nimeni, pe onoarea mea!

COMISARUL: Se iau unul dupa altul, si se catara, se înalta, se înalta...

BRÂNCUSI (întrerupându-l): Si înca n-am terminat-o! Atunci s-o vedeti, când are sa fie gata! Atunci s-o priviti, cât va fi de înalta!...

COMISARUL si ÎNVATATORUL (împreuna, speriati): Mai înalta? Înca si mai înalta?

BRÂNCUSI: Si totusi nu va fi înalta asa cum îi spuneti voi. (Deodata foarte bine dispus). Ascultati, am sa va spun un secret. Si vi-l spun pentru ca n-o sa-l întelegeti. Nu l-am înteles nici eu, vreo câtiva ani... Si chiar daca îl întelegeti, n-o sa stiti ce sa faceti cu el.

ÎNVATATORUL: Pe cuvântul nostru de onoare, domnule Brâncusi, puteti sa aveti toata încrederea.

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI (înalta bratul spre Coloana): O vedeti? Va fi mai înalta decât cea mai înalta coloana pe care a facut-o vreodata mâna omeneasca. Pentru ca nu va avea sfârsit. Si tocmai aici e secretul! Pentru ca, chiar daca nu va fi atât de înalta pe cât spuneti voi,nu va avea sfârsit . Nu se va opri nici în cer. Îl va strapunge, si se va înalta mai sus.

COMISARUL (neîncrezator si totusi putin speriat): Dincolo de cer?...

ÎNVATATORUL: Dar cerul nu exista, domnul Brâncusi. Stiinta a dovedit ca nu exista. Este ceva, asa un fel de iluzie, care numai ni se pare noua ca e cer, ceva care...

BRÂNCUSI (întrerupându-l): Stiu. Stiu asta. Dar daca n-a fost pâna acum, o sa fie de-acum înainte.

ÎNVATATORUL: Ce-o sa fie?

BRÂNCUSI: Cerul. Îl fac sa fie de-adevarat. Daca înalt Coloana cum stiu eu, cum am învatat eu de curând ca trebuie înaltata - o sa înceapa si cerulsa fie ! (Dupa o pauza, izbucnind).Daca va spun ca e nesfârsita! Ca strapunge cerul, si trece dincolo de el?

COMISARUL: Atunci ne-am prapadit! Praful se va alege de frumusetea asta de târg! Murim toti!

BRÂNCUSI (privindu-l surprins): Iar m-ai încurcat si m-ai întunecat. Parca mi-ai fi tras caciula pe ochi si nu mai vad nimic. Nu mai înteleg nimic... De ce-o sa muriti?

COMISARUL: Mor copiii, maestre! Nu mai scapa unul. Si fara copii, spuneti si dumneavoastra? Ce-o sa mai fie Târgu-Jiul nostru într-o suta de ani?

BRÂNCUSI (dupa ce-i priveste lung pe amândoi): Aici mi-au cerut sa ridic Coloana, aici o ridic. La Târgu-Jiu...

COMISARUL: Daca ati mai reteza-o nitelus... Poate nu chiar la jumatate, dar, asa, macar o particica, sa zicem, zece, cincisprezece metri...

BRÂNCUSI: Nu se poate. Asa ne-am înteles: sa înalt o Coloanafara sfârsit. Alta nu stiu sa fac.

COMISARUL: Vai de femeile noastre, saracele! Vai de mama lor!

ÎNVATATORUL (brusc): Dar ia ascultati încoace, domnule Brâncusi. Daca nu vreti s-o scurtati, atunci macar mai aplecati-o nitelus spre pamânt, asa cum era asta-primavara.

BRÂNCUSI: Asta-primavara abia o începusem. De aceea ti se parea ca era mai aproape de pamânt.

COMISARUL (prinzând curaj): Dar atunci nu mureau copiii!

ÎNVATATORUL: Nu dispareau. Nu li se pierdea urma.

(Câteva femei se apropie tacute de gard)

BRÂNCUSI (privind preocupat spre Coloana): Are sa fie greu. Chiar asa cum e acum, începe sa fie greu, în fiecare dimineata parca e mai greu. Eu ma gândeam ca, în câteva zile, cel mult saptamâna viitoare, s-o mai înalt putin.

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

COMISARUL: Fereasca Dumnezeu! Gânditi-va si la noi, maestre!

BRÂNCUSI: Ma gândesc, ma gândesc, dar gânditi-va si voi la mine. Am fagaduit sa ridic Coloana pâna la sfârsitul anului. Si ce mai avem? Nici macar cinci luni întregi. Ar trebui sa ma grabesc...

COMISARUL: Doar s-o mai aplecati putintel!

CÂTEVA FEMEI (foarte încet, mai mult soptind): Aplecati-o, maestre!...

BRÂNCUSI: Va spun ca are sa fie greu.

COMISARUL: Copiii, maestre, copiii! Gânditi-va la copii!

FEMEILE: Zau, domnule Brâncusi! Gânditi-va si dumneavoastra...

BRÂNCUSI: Si are sa fie si mai greu mai târziu, când va trebui s-o înalt mai sus, s-o aduc aproape de verticala...

COMISARUL: Va ajutam noi, aducem noi oameni, asa cum am facut asta-primavara.

ÎNVATATORUL: Aducem si acum, în noaptea asta, daca e nevoie.

FEMEILE: Ajutam si noi...

BRÂNCUSI (întoarce capul catre femei, fara mirare, parca ar fi stiut ca s-au adunat acolo, lânga gard): De aplecat spre pamânt e mai usor. Dar o sa fie greu când va trebui s-o înaltam din nou...

COMISARUL: Nu va bateti dumneavoastra capul. Aducem noi oameni.

FEMEILE (implorând sfioase): Zau, domnul Brâncusi!

(Brâncusi ezita câteva clipe, cu ochii pe Coloana, apoi se îndreapta spre hambar, urmat de învatator si comisar. Curând se aude un uruit metalic, ca de macara ruginita, si Coloana începe sa se aplece.Apoi glasul lui Brâncusi, strigând: “Ajunge! Destul!”si glasurile comisarului si învatatorului: “Înca nitelus, maestre! Ca nici nu se cunoaste!”Alte câteva femei s-au apropiat de gard si încep sa vorbeasca tot mai tare)

O FEMEIE: Daca-l mai coboara putin, îl face pod. Si atunci o sa fie bine...

ALTA: Pe un pod ca asta, ajungi mai repede ca pe sosea.

ALTA: Dar sa-l faca mai lat.

A DOUA FEMEIE: Nu prea lat, ca atunci nu umbli repede pe el.

A TREIA: Pe un pod ca asta, ti se pare ca de-abia calci, si tu alergi, alergi...

ALTA: Dar sa-l faca lung.

(Brâncusi, învatatorul si comisarul ies din hambar si privesc spre Coloana)

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

O FEMEIE: E lung, nu-i vezi capatul.

BRÂNCUSI(întorcând capul spre grupul femeilor): Nu i se poate vedea capatul pentru ca nu este înca gata (Zâmbeste). Iar dupa ce-o fi gata, n-o sa se mai vada deloc...

O FEMEIE: Ce n-o sa se vada, podul?

BRÂNCUSI: Nu e pod. E o coloana. Un stâlp. Stâlpul cerului, asa-i spuneau oamenii pe la noi. Si când l-oi sprijini în nori, n-o sa i se mai vada capatul...

O FEMEIE: Dar poti sa mergi pe el?

BRÂNCUSI: Poti sa urci... dar e greu! Ca daca apuci sa urci, nu te mai opresti si ajungi prea departe.

O FEMEIE: Cât de departe? Pâna la râu?

(Brâncusi începe sa râda)

O FEMEIE: Pâna la mânastire?

ALTA: Pâna la Dunare?

BRÂNCUSI: Mai departe, mult mai departe!

O BATRÂNA: Sa-l faci, maica, pâna la Paris.

BRÂNCUSI: La Paris? Ajungi acolo într-un ceas.

BATRÂNA: Am un baiat acolo. Poti sa mi-l aduci?

BRÂNCUSI: De la Paris? Sa ti-l aduc de la Paris? Mai bine îl iau cu mine, mai departe. Departe de tot! Pâna în India, daca vrei... Si cine-o vrea, si mai departe, pâna în China...

O FEMEIE: Era mai bine sa-l fi facut numai pentru noi, cei de pe aici.

ALTA: Mergeam la Dunare...

ALTA: Mergeam la Bucuresti...

BRÂNCUSI(parca trezindu-se, devenind deodata grav, aproape sever): Dar sa paziti bine copiii, sa nu-i mai lasati sa se catere. Ca, ati vazut, unii nu se mai întorc...

O FEMEIE: Cum le-o fi scris, domnul Brâncusi...

ALTA: Orice am face noi, oricum i-am pazi, daca i-a ursit Dumnezeu...

BRÂNCUSI: Acum, ca am aplecat Coloana, sa-i paziti bine, sa nu-i mai lasati sa se joace pe aici.

O FEMEIE: Oricât i-am pazi, ei tot se joaca. Si... cum o vrea Dumnezeu.

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI(nervos, pierzându-si rabdarea, catre comisar): Eu am facut ce mi-ati cerut... Ce faceti de acum înainte, va priveste.

ÎNVATATORUL(catre femeile care încep sa se retraga): Acum e rândul dumneavoastra. Fiti cu ochii pe copii.

COMISARUL: Ramân eu de paza pâna la miezul noptii, maestre. Iar de mâine pun un sergent de planton în fiecare seara. Paza la pod, cum s-ar spune. Eu stiu ce-i asta.

ÎNVATATORUL(privind coloana, asa cum începe s-o lumineze luna): Adevarat ca seamana ca un pod. Numai sa tina. Ca daca se prabuseste da jos toate casele pâna la primarie.

BRÂNCUSI(provocator): Numai pâna la primarie? Zi mai bine: sa fereasca Dumnezeu!

COMISARUL: Vai de mama noastra, atunci. Murim cu totii. Unul nu mai scapa...

O FEMEIE: Doamne-fereste! Dar o fi stiind el ce face, ca e mester mare.

ÎNVATATORUL(îndreptându-se spre poarta): N-avea dumneata grija, stie maestrul ce face.

COMISARUL: Cum o vrea Dumnezeu! Dar daca se prabuseste...(Ajuns în poarta, catre învatator, coborând glasul) Poate era mai bine daca o lasam asa, cum era la început...

(Brâncusi se îndrepta spre prispa casei, ezita o clipa, apoi se opreste în fata butoiului)

BRÂNCUSI: Au plecat toti. Poti sa te arati. Sa vad si eu cu cine am de-a face...

(Butoiul se ridica încet si de sub el apare o fata foarte tânara, cu rochia mototolita, cu parul în dezordine. Când da cu ochii de Brâncusi sopteste încurcata: pardon!, si încearca sa-si netezeasca rochia).

BRÂNCUSI: Va sa zica, o domnisoara. Cum ai ajuns aici?

FATA: Am venit cu trenul. Apoi am întrebat de casa domnului Constantin Brâncusi. Voiam sa va vorbesc, dar am auzit glasuri, si m-am ascuns.

BRÂNCUSI: Când a fost asta?

FATA: Alaltaieri. Sau poate ma însel, poate a fost ieri de dimineata. De fapt, nu prea de dimineata. V-am vazut când veneati cu stiuletii de porumb din gradina.

BRÂNCUSI: Asta a fost alaltaieri.

FATA: Asa spuneam si eu. Alaltaieri, pe la ora prânzului. Daca nu ma credeti, întrebati-ma ceva, si o sa va dati seama dupa raspuns ca nu mint. Nu pot minti.(Ezita) Poate de aceea n-am succes în cariera. Dupa trei ani, joc aceleasi roluri. Si nici macar nu sunt roluri simple, de subrete, bunaoara, sau roluri clasice, Julieta, Fedra, Manon...

BRÂNCUSI(continuând s-o priveasca, amuzat): Deci, cum s-ar spune, un fel de artista.

FATA: Bine ati spus, «un fel». Nu stiu sa joc cum trebuie. În fiecare seara ma gândesc la altceva, la alt rol. Si nu merge, nu e asa? Trebuie sa te gândesti numai la personajul pe care-l reprezinti. Nu e asa?

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI: Poate. Nu stiu. Depinde de personaj.

FATA: Eu, de fapt, nici nu voiam sa ma fac artista. Mi-ar fi placut sa fiu vrajitoare. Dar n-are cine sa ma învete, nu mai sunt scoli, ca pe vremuri... Si de aceea am venit aici, la dumneavoastra, ca sa va întreb...

BRÂNCUSI(îndreptându-se catre prispa): Sa-ti aduc întâi ceva de mâncare.

FATA: Nu, multumesc, maestre, nu mi-e foame. Am mâncat mereu toata saptamâna asta. Cine credeti ca v-a înjumatatit cosul cu prune? Si turta pe care v-a adus-o Doru?

BRÂNCUSI(privind-o lung): Va sa zica, stai aici, sub butoiul asta, de o saptamâna?

FATA: N-am stat numai sub butoi. Am fost si în gradina. M-am urcat si pe Coloana.(Brusc, se repede la Brâncusi si, cu un gest teatral, îi cade în genunchi) Maestre, va implor, nu mai înaltati Coloana! Daca o înaltati, n-o mai vedeti!

BRÂNCUSI(calm): Lasa Coloana în pace. Nu-i purta tu grija.

FATA(ridicându-se): Asa îmi spuneam si eu. Stie maestrul ce face, îmi spuneam. Lumea crede ca Brâncusi lucreaza aici, la Târgu-Jiu, ca sa înalte ce nu s-a mai înaltat de la Jidovii Uriasi; dar, evident, povestea asta cu uriasii e doar o legenda. De fapt, Stâlpii cerului nu s-au mai vazut pe aici, prin partile noastre, din epoca megalitica, acum trei, patru mii de ani.

BRÂNCUSI(amuzat): Ma, ma, ma, ce savanta e domnisoara noastra!

FATA: Savanta, si frumoasa, si desteapta foc, maestre! O sa va dati si dumneavoastra seama când o sa ma descoaseti.

BRÂNCUSI: Dar de ce ziceai ca esti frumoasa?

FATA: Nu ma vedeti? E drept, noaptea, la lumina lunii, par mai palida. Dar ochii, maestre, si gura, si, de ce nu v-as spune adevarul?, mai frumoasa decât toate sunt la corp. Acasa, umblu goala. Dar mi-au spus prietenii ca daca ma prinde politia, goala, pe strada, s-a terminat cu cariera.

BRÂNCUSI: Ei, si? Ce-ti pasa tie de cariera?

FATA: Credeti ca mi-as gasi alta? Asa repede? Nu. Va înselati, maestre. Mi-ar fi placut sa fiu dansatoare. Dar cine sa ma învete? Daca v-as ruga, si v-as ruga mult de tot, sa ma învatati, ati primi?

BRÂNCUSI: Ce sa te învat?

FATA: Dansul.

BRÂNCUSI: Eu?

FATA: Sunteti singurul de la care as fi putut învata sa dansez. Am înteles asta de cum am vazut Pasarea maiastra.

BRÂNCUSI: Ai vazut si tu Maiastra si ti-a placut? Si ce-ai înteles?

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

FATA: Ce ar trebui sa înteleaga toata lumea. Ca numai cine a putut sa faca o pasare de piatra sa zboare atât de repede ca nu o mai poti urmari cu ochii, numai acela cunoaste taina dansului.

BRÂNCUSI: Taina dansului? Ma, ma, ma, câte stie domnisoara noastra!

FATA: Oh! Maestre, când ma încurajeaza cineva, parca ma simt si mai desteapta. Înteleg lucruri pe care altii nici nu le banuiesc. Voiam tocmai sa va spun adineauri, si m-am luat cu vorba: ce satisfactie, sa stii ca o lume întreaga se înseala! Pentru ca, va dati seama, o lume întreaga e convinsa ca Brâncusi lucreaza aici, la Târgu-Jiu, la Coloana nesfârsita, în timp ce adevarul este cu totul altul.

BRÂNCUSI(oarecum în gluma): Cum ai ghicit?

FATA (dupao scurta ezitare):Stiu ce aveati de gând sa faceti în India...

BRÂNCUSI: În India?

FATA: Da. Nu v-a invitat maharajahul în India, si nu v-a cerut sa-i construiti un monument fara pereche în lume, asa cum nu s-a mai vazut de la Taj-Mahal?

BRÂNCUSI: Acum stau si ma întreb, de unde stii tu ce fel de monument vrea maharajahul? Asta n-o stie nimeni. N-am spus-o nimanui. Nici eu nu stiu daca am sa-l fac sau nu.

FATA(cu fervoare, implorând): Sa-l faceti, maestre, trebuie sa-l faceti. L-ati citit pe Milarepa. Si daca l-ati citit, ati înteles cum trebuie taiat muntele...

BRÂNCUSI: Ce tot îndrugi tu acolo pe nemâncatelea? Ce munte?

FATA: Parca dumneavoastra nu stiti... Ce v-ati gândit la început, când ati dat cu ochii de munte (Schiteaza cu amândoua bratele întinse, sarind putin în aer, apoi chircindu-se sa atinga pamântul, un rotund curios). Uite asa de mare. E si mai mare ca asta. Este un munte înalt, frumos, numai de piatra... Vreau sa spun ca acolo, în locurile acelea, lânga Indor, unde traieste maharajahul, nu este altul mai mare. Si, maestre, când l-ati vazut, ati înteles ca trebuie retezat.

BRÂNCUSI: Nu stiu de la cine ai aflat tu toate astea, dar sa stii ca-mi place. Ideea cu muntele retezat, sa stii ca asta îmi place!

FATA: Chiar retezat, poate ca nu, dar cioplit si daltuit pâna ce îl veti face asemenea unui ou urias(arata cu bratele). Oul cosmogonic, de piatra, asa i s-ar putea spune mai târziu. Si ati înteles bine, pentru ca, stiti, oul simbolizeaza viata, nasterea, renasterea... Si ce-ar putea fi mai frumos, si mai nimerit, pentru cenusa sarmanei maharani decât, depusa într-un mausoleu, în inima muntelui, sa astepte acolo o noua nastere? Dar ce idee geniala, maestre, sa faceti mausoleul mic, mic de tot(dupa ce a schitat din nou muntele cu bratele, se apleaca si arata mausoleul) , si numai muntele, gigantic, sculptat ca un ou, îsi va taia silueta pe cerul Indiei!(Tace încurcata). Am spus cam prost ultima fraza, nu e asa? Prea emfatic, chiar de prost-gust «îsi va taia silueta pe cerul Indiei!» Un adjectiv, doua, sa fi adaugat - sa fi spus, bunaoara, «pe cerul de clestar al Indiei!» - si m-ati fi dat afara, nu e asa? Dar nu stiu cine Dumnezeu ma inspira asta seara, pentru ca rolul pe care mi l-au dat nu e prea faimos.

BRÂNCUSI(care a privit-o tot timpul lung, concentrat): Fetito, pe tine te-a pus cineva sa vii si sa ma descosi, sa se afle la Paris ce-am eu de gând sa fac în India. Te-a trimis cineva de la Paris. Te-a ales foarte bine, asta se vede cât de colo. Dar sa nu crezi ca ma las atât de usor pacalit, sau ispitit. Sa le spui alora care te-au trimis ca Brâncusi nu s-a hotarît înca. Nu stie nici el ce are sa faca. Asa sa le spui, acolo,

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

la Paris.

FATA: La Paris? Ce n-as da sa pot merge si eu la Paris! Si pentru ca ati fost sincer cu mine, sa va spun si eu un secret, maestre. Cât stam ascunsa sub butoi, îmi faceam tot felul de planuri, ba chiar visam, îmi imaginam ce s-ar putea întâmpla mai târziu, si evident, îmi imaginam un «ideal», unul dupa altul, caci nu puteam dormi. Si-mi spuneam: daca maestrul nu ma da pe mâna politiei, si-i place de mine, ca sunt fata desteapta, îl rog sa ma ia cu el la Paris.(Cade deodata, copilareste, în genunchi). Maestre, va implor, luati-ma la Paris! Sa vad si eu atelierul din Impasse Rossin si cele trei variante din Mademoiselle Pogany, sa vad picturile tibetane de la Musée Guimet. N-are sa va para rau. Va fac tot: va deretec casa, scutur praful în atelier, va gatesc...

BRÂNCUSI(banuitor): Fetito, tu urmaresti ceva. Ia spune, de ce-ai venit?

FATA(ridicându-se): La cine altcineva m-as fi putut duce, maestre? Cine altul ar putea sa ma învete?

BRÂNCUSI: Dar eu, eu - ce sa te învat?

FATA: Ce vreti dumneavoastra, maestre. Dansul, bunaoara, sau întelepciunea. Cumintenia pamântului.

BRÂNCUSI: Tu stii bine ca eu sunt sculptor. Numai sculptor.

FATA: Tocmai de aceea am venit la dumneavoatsra, maestre. Fiind numai sculptor, ma puteti învata esentialul. Si asta ma intereseaza pe mine, esentialul. Învatati-ma unde sa-l caut, cum sa-l gasesc...

BRÂNCUSI: Sa fie într-adevar asa, prea ar fi frumos! Ar fi ca în carti. Dar eu nu ma prea încred în carti... Tare mi-e teama ca e altceva la mijloc.

FATA: Sigur ca este si altceva maestre, dar nu esentialul. V-am spus care este esentialul...

BRÂNCUSI: Ma tot uit la tine, te ascult si ma întreb: ce-o fi cu domnisoara asta a noastra? Poate i-o fi bagat cineva în cap ca nu mai stiu cum sa termin Coloana, si a venit la fata locului, sa se convinga...

FATA(privindu-l, naiv, în ochi): Si nu e adevarat, maestre?

BRÂNCUSI(surprins): Ce sa fie adevarat?

FATA: Ca nu mai stiti cum sa terminati Coloana?

BRÂNCUSI(izbucnind în râs): Asta-i buna! Cum s-o termin daca e fara sfârsit? Nu-i nevoie sa fii fata desteapta ca tine ca sa întelegi macar atâta lucru: ca daca e cu adevarat fara sfârsit, nu poate fi niciodata terminata. Nici Dumnezeu din cer nu poate s-o termine...

FATA: Bine, asta e altceva...

BRÂNCUSI: Nu ma întrerupe, ca eu vorbesc o data, de doua ori pe an, si atunci vreau sa-mi spun gândul întreg(O priveste lung). Dar, în fond, de ce ti-as spune tie gândul meu întreg? Daca esti atât de desteapta, uita-te bine la Coloana, si ai sa întelegi(Arata cu bratul, dar întoarce repede capul, încurcat).

FATA: Va rog sa ma iertati, maestre. Nu trebuia sa va întrerup. Pe mine, daca ma întrerupe cineva, îmi pierd sirul gândurilor.

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI: Si crezi ca asa mi s-a întâmplat si mie? Mi-am pierdut sirul gândurilor?

FATA: Am voie sa raspund?

BRÂNCUSI: Nu vezi ca te întreb?

FATA: Dar eu nu pot spune decât adevarul, maestre. De aceea n-am nici un viitor în teatru, pentru ca sunt sincera...

BRÂNCUSI: Lasa teatrul, acum. Raspunde la ce te-am întrebat.

FATA: V-ati pierdut sirul gândurilor, maestre, pentru ca v-ati uitat la Coloana, si ati vazut-o cum arata acum: arata ca un pod suspendat.

BRÂNCUSI(încercând sa râda): Esti obraznica rau de tot! Evident ca arata ca un pod suspendat, daca am apropiat-o de pamânt. Tu nu stii, ca erai ascunsa sub butoi, dar au venit femeile, si învatatorul, si comisarul sa ma roage...

FATA: Am auzit.

BRÂNCUSI: Ti-am mai spus o data sa nu ma întrerupi... Au venit sa ma roage s-o cobor, ca le mor copiii...

FATA: Si bine le-ati raspuns, ca întotdeauna mor copiii...

BRÂNCUSI: Da, dar de data asta mor din cauza mea, din cauza Coloanei mele. Mi s-a facut mila, si am apropiat-o de pamânt. Pentru o zi, doua...

FATA: S-ar putea sa dureze mai mult, maestre. Pentru ca, daca ati aplecat-o si ati apropiat-o de pamânt, n-o mai vedeti asa cum o vedeati la început, Coloana fara sfârsit, înaltându-se vertical catre cer...

BRÂNCUSI(confuz): Adica? Ce vrei sa spui? Ca n-o mai vad cum o vedeam la început?

FATA: Eu nu stiu cum sa va explic. Dar ma uit la dumneavoastra, maestre, si tocmai pentru ca va admir si va iubesc atât de mult, ghicesc ce se petrece acolo, în mintea si inima dumneavoastra...

BRÂNCUSI: Ma, ma, ma!

FATA: Va zbateti si va dati de ceasul mortii, maestre, si nu stiti ce sa faceti. Caci diminetile va spuneti: o sa mai am mult de furca cu Coloana asta, si, uite, se apropie toamna; iar spre seara, dupa ce-ati trudit ziua întreaga, va spuneti: am facut-o prea înalta? Trebuie s-o mai retez, dar cum s-o retez? Pâna unde?

BRÂNCUSI: Si toate astea zici ca le citesti în mintea si inima mea?

FATA: Mai mult le ghicesc, maestre. Si poate nu le nimeresc întotdeauna, dar de un lucru sunt sigura: ca are sa fie greu, greu de tot.

BRÂNCUSI: Ce-are sa fie greu?

FATA: ...Sa terminati Coloana. O sa fie greu, pentru ca va este inima împartita.

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

(Face un pas catre el, ca si cum s-ar fi pregatit sa îngenuncheze)V-a fermecat India, maestre! Acolo va este gândul, la muntele din Indor. E drept, ce vreti sa faceti acolo e mai usor. Cât de înalt ati voi sa ciopliti Oul cosmogonic, sa spunem, sute de metri înaltime, tot e mai usor decât Coloana.

BRÂNCUSI: Evident ca e mai usor. Daca aduci muncitori destui, si cheltuiesti multe milioane, si ai o viata întreaga în fata ta, tot îi dai de rost într-o zi. Dar când Coloana e nesfârsita?

FATA: I-ati gasi dumneavoastra secretul daca v-ati gândi la ea asa cum va gândeati la început, acum câtiva ani...

BRÂNCUSI: De unde stii tu ce faceam si ce gândeam acum câtiva ani?

FATA: De la prietenii mei care au vazut macheta... Ei, si pe urma, restul mi l-am închipuit...

BRÂNCUSI: Dar ai vazut vreodata macheta?

FATA: Nu.

BRÂNCUSI: Atunci, nu stii nimic. Nu întelegi. Si nici nu poti întelege. Caci tot secretul sta în asta: odata ce-ai vazut macheta, ai înteles ca, spre cer, oamenii nu pot zbura, asa cum zboara pasarile. Spre cer, omul trebuie sa urce. Sa urce mereu. Cu picioarele si cu mâinile. Asa cum vor sa se catere copiii...

FATA: Cum s-ar spune, ei, copiii, au înteles...

BRÂNCUSI: Daca ar fi vazut macheta, ai fi înteles si tu. Coloana asta e materie, e impenetrabila, n-o poti zgâria nici cu unghia, nici cu cutitul. Pacat ca n-o pot face din piatra, si trebuie s-o torn din otel. Dar sa umbli tot pamântul, piatra, care sa poata ajunge atât de sus, sa strapunga cerul, n-ai sa gasesti.

(Se aude glasul comisarului strigând:“Care-i, ma, acolo? Stai pe loc ca trag!” Apoi un foc de arma, urmat de râsete înfundate si chiote stinse de copii.Din nou glasul comisarului: “Stai ca trag!” Înca un foc de arma si câteva clipe în urma Comisarul intra repede, cu pusca de vânatoare în mâna.Fata dispare în umbra hambarului.)

COMISARUL: I-ati auzit, maestre?

BRÂNCUSI(ridicând plictisit din umeri): Sigur ca i-am auzit.

COMISARUL: Iar vor sa se catere.

BRÂNCUSI(absent): Copii, ce vrei sa le faci!

COMISARUL: Si s-au ascuns pe aici, pe aproape, prin gradinile oamenilor. Si în gradina dumneavoastra trebuie sa se fi ascuns. Se ascund peste tot.

BRÂNCUSI: Dar la urma urmelor, domnule comisar, de ce te obosesti dumneata atâta? Parca ar fi toti copiii Dumitale. Lasa-l în pace. Si dumneata, si eu, ne-am facut datoria. Am facut ce-am putut.

COMISARUL: Asa e, maestre. Dar vedeti, am sa va spun un secret: si eu sunt din satul dumneavoastra, din Hobita. Si mi se rupe inima când ma gândesc: de ce tocmai de la cineva din satul nostru sa li se traga asta?

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI: Ce sa li se traga?

COMISARUL: Nebunia asta cu urcatul pe Coloana. Unii cad, îsi rup oasele si ramân schilozi; altii dispar, mor, nu le mai da nimeni de urma...

BRÂNCUSI: Bine, asta stiu, mi-ai mai spus-o.

COMISARUL: Dar de ce sa li se traga asta tocmai de la cineva din Hobita?... Asa ca mi-am adus pusca de vânatoare si atunci când îi aud, trag câteva focuri, ca sa-i sperii...

BRÂNCUSI: Dar, vezi, sa nu gresesti cumva, si sa nimeresti vreunul din ei...

COMISARUL: Nu, ca trag în aer. Numai ca n-o sa pot sta toata noaptea, ca mi s-a facut somn...

BRÂNCUSI(îndemnându-l spre poarta): Si mie mi s-a facut somn.

COMISARUL: Dar, ascultati-ma pe mine, maestre, daca n-o faceati atât de înalta...

BRÂNCUSI: Ei lasa, asta, lasa, ca e târziu.

COMISARUL(din poarta): Daca faceati si dumneavoastra, acolo, o coloana, doua, cum fac toti...

(Brâncusi se întoarce catre mijlocul scenei, cu ochii pe Coloana. Fata se apropie pe nesimtite de el.)

FATA: Va rog sa ma iertati, maestre, dar eu stiu la ce va gânditi. Va gânditi ca rau ati facut ca nu m-ati dat pe mâna domnului comisar.

BRÂNCUSI(o priveste tulburat): Ce-ti mai trece prin cap! Bineînteles, asa ar fi trebuit sa fac - dar pot eu, om în toata firea, sa-mi pun mintea cu un copil?

FATA(cu fervoare): E adevarat, maestre? E adevarat ca m-am înselat si de data asta?(Respira adânc, usurata) Îmi dati curaj. Ajunsesem sa cred ca, fara sa vreau, citesc gândurile oamenilor. Începuse sa-mi fie frica. Ma întrebam: cum am sa mai pot trai, cunoscând tot ce gândesc oamenii?

BRÂNCUSI(întrerupând-o):N-o lua asa de departe... Vrei sa-mi spui ceva, si nu îndraznesti. Îndrazneste.

FATA: Voiam sa va spun doar atât: câte am învatat ascultându-va vorbind despre Coloana!... De aceea va iubesc toti; va iubesc, pentru ca îi învatati...

BRÂNCUSI: Eu? Dar eu nu ma pricep sa-i învat. Nu sunt profesor. Eu le-arat ce fac, si atât. Cel mult, îi ajut sa priveasca.

FATA: E destul.

BRÂNCUSI: Te uiti la Maiastra, si daca ti-a dat Dumnezeu minte si imaginatie, întelegi. Si când ai înteles, parca-ti vine sa cânti si sa joci de bucurie, caci nu mai esti ce erai pâna atunci. Ai ajuns într-alta lume. Îngereasca. Nu-i pot spune altfel decât îngereasca.

FATA: E-adevarat. Lume îngereasca... Si pe urma, le aratati Coloana... Vreau sa spun, când o fi gata,

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

le-o aratati, îi învatati cum s-o priveasca...

BRÂNCUSI(absent): Când o fi gata... De-abia atunci are sa se vada ca e nesfârsita...

FATA: Când o fi gata...

BRÂNCUSI: Ti-e teama ca n-o sa fie niciodata gata? Ca o sa ramâna asa, neterminata?

FATA: Asta nu, maestre. Odata si odata tot o sa-i gasiti dumneavoastra cheia... Dar atât timp cât va este gândul la monumentul din Indor...

BRÂNCUSI(stapânindu-se): Tu vrei cu orice pret sa afli ce vreau sa fac acolo, în India. Banuiesti ca povestea cu muntele retezat si Oul cosmogonic, cum îi spui, sunt doar niste legende inventate la Paris, si vrei sa afli adevarul... Daca ti-as spune adevarul, daca ti-as spune ce am de gând sa fac acolo, ai amuti.

FATA: Spuneti-mi, maestre!

BRÂNCUSI: Ai amuti! Dar de înteles, tot n-ai întelege.

FATA: Daca ma învatati, înteleg...

BRÂNCUSI: Altadata. Mai târziu. Altadata, când oi avea chef de vorba. Dar macar atâta sa înveti acum de la mine, ca monumentul din Indor n-are nimic de-a face cu Coloana asta. Sunt doua lumi cu totul deosebite si chiar opuse... Întelegi cum vine treaba asta?

FATA: Poate înteleg câte ceva, maestre, dar mi-e teama ca înteleg pe dos. Caci mie mi se pare, dimpotriva, ca, desi sunt opuse, se leaga atât de mult una cu alta, încât nici nu se pot închipui separate.

BRÂNCUSI: Ce nu se pot închipui separate?

FATA: Coloana asta de-aici si monumentul pe care voiti sa-l sapati în muntele acela din India(Ezita). Si poate de aceea nu v-ati hotarât ce sa faceti cu Coloana, pentru ca înca nu stiti cum veti construi monumentul...

BRÂNCUSI: Atunci, haide la culcare! Mi-am batut capul degeaba, daca n-ai înteles nici macar atâta lucru... Sau, te pomenesti ca e tocmai pe dos, ca sunt obosit si somnoros, si nu înteleg ce vrei sa spui.

FATA: Va cer iertare, maestre, dar de când am aflat de muntele din India, si dupa ce-am venit aici, si am vazut Coloana, eu ma gândesc tot timpul la Daedalos.

BRÂNCUSI(surprins): Asta-i buna! Daedalos! Cum de ti-a venit sa te gândesti tocmai la el, la Daedalos? De unde pâna unde?

FATA: Am crezut ca va gânditi si dumneavoastra la el, adineaori, când vorbeati de doua lumi cu totul deosebite. E adevarat, sunt deosebite, si chiar opuse, dar amândoua au fost create de mintea aceluiasi artist. Cum a facut si Daedalos, nu e asa?

BRÂNCUSI(privind-o): Ma tot întreb: de unde stii tu de Daedalos? Ca eu nu prea vorbesc de lucrurile acestea, de mesterii care-mi plac, pe care îi admir... De unde ai aflat tu de Daedalos?

FATA: Când am vazut Coloana, mi-am spus...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI(întrerupând-o): Adevarul este ca eu am mare slabiciune pentru grecul asta destept, ascutit la minte si mare mester, mare de tot. Cu asta as fi vrut sa ma iau la întrecere. Ce, mi-am spus, sa treaca atâtea mii de ani si nimeni sa nu încerce sa faca ce-a facut el? Altfel, evident, altceva, dar sa faca pe masura lui...

FATA: Palatul lui Minos si labirintul... Si aripi de lemn încleiate cu ceara...

BRÂNCUSI: Nu aripi! Ca omul nu poate zbura asa, cu aripi, ca pasarile. Asta numai unui grec destept îi putea trece prin minte. Dar eu nu sunt destept ca el. Ce-am eu cu inteligenta, cu ratiunea? Daca vreau sa ma masor cu Daedalos, este pentru ca am învatat sa merg mai în adânc. Si vreau sa trec dincolo de el si de grecii lui, dincolo de inteligenta, de ratiune, sa ajung la cei care au fost înaintea lor.

FATA: Pelasgii...Egeenii...

BRÂNCUSI: Mai departe, si mai departe.

FATA: India, maestre!

BRÂNCUSI: Poate, India... Desi nu toata India. Buddha, Milarepa. Si altii...

FATA: Dar întrebarea e aceeasi, nu e asa, Maestre? Întrebarea pe care si-a pus-o Daedalos si la care a raspuns cum s-a priceput.

BRÂNCUSI: Întrebarea este întotdeauna aceiasi. Dar eu raspund altfel... Ma apropii de el si-l întreb: zbor cu aripi de sindrila? Nu, mestere, daca vrei sa te înalti ia-te la lupta cu materia, sileste piatra sa se urce la cer. Uita-te la Coloana si porneste, urca, înalta-te...

FATA: Si labirintul?

BRÂNCUSI: Asta e altceva, cu totul altceva. Ce-a facut el, atunci, nu se mai poate face. Trebuie facut altfel. Altceva.

FATA: Dar ceva care sa raspunda Coloanei, nu e asa, maestre?

BRÂNCUSI(mirat): De ce sa raspunda Coloanei? Ce-are de a face Coloana cu labirintul?

FATA: Poate m-am exprimat gresit... Voiam sa spun ca Daedalos, dupa ce-a construit labirintul, si-a facut aripi de sindrila si a zburat pâna în Sicilia.

BRÂNCUSI: Bine, asta stiam.

FATA: Dar întocmai dupa cum zborul lui Daedalos se leaga de labirintul pe care-l sapase foarte adânc sub pamânt, tot asa Coloana nesfârsita se leaga de monumentul pe care voiti sa-l sapati în muntele din Indor...

BRÂNCUSI(o priveste tulburat si se aseaza pe unul din scaune, îsi reazama obosit bratele pe masa de lemn): Tu faci ce faci, si tot acolo te întorci. Vrei sa afli ce-am sa construiesc eu în India.

FATA: ... Si de aceea va spuneam adineori ca desi monumentul si Coloana sunt doua lumi deosebite, nu pot fi separate caci sunt complementare, se întregesc una pe alta. Si atunci, ca sa puteti termina Coloana,

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

trebuie sa stiti cum veti construi monumentul...

BRÂNCUSI(dupa o pauza): Daca n-as fi atât de obosit, ti-as raspunde. Caci esti fata desteapta, stii o suma de lucruri si-mi place sa stau de vorba cu tine.

FATA: Ah! Maestre, daca ati sti! Când ma încurajeaza cineva...

BRÂNCUSI: Dar m-a ajuns oboseala, si mi-e somn. Si totusi stiu ca n-am sa pot adormi, pentru ca ma tot gândesc la ce-mi spuneai adineaori. Ce spuneai despre Daedalos. Tu crezi, însa, ca daca el a facut labirintul, asa trebuie sa fac si eu. Sa fac un labirint, acolo în India. Adica, sa sap muntele, tot mai adânc, pâna ajung în pântecul Pamântului...

FATA: Terra Mater, Maica Pamânt.

BRÂNCUSI: Spune-i cum vrei... Dar ce le pasa lor de Maica Pamânt? Pe-acolo a fost Buddha, a fost Milarepa, au fost atâtia altii. Ei nu sunt ca noi. Pentru ei, nasterea ca si moartea înseamna altceva.

FATA: Si moartea poate sa însemne altceva?

BRÂNCUSI: Pentru ei înseamna altceva. Ei cauta altceva... Si eu am înteles asta. Am înteles ce asteapta ei de la moarte. Si stiu cum sa fac ca sa vada si ei, indienii, si toti cei care gândesc ca ei, sa vada ca i-am înteles. Am planul întreg în cap...(cu o urma de deznadejde în glas), dar nu pot face o macheta, cum am facut macheta Coloanei. Planul monumentului întreg îl am aici, înapoia pleoapelor, si mi-e de-ajuns sa închid ochii ca sa-l vad, întreg. Si totusi nu izbutesc sa fac macheta...

FATA(care a ascultat ultimele fraze cu mare emotie): Nici nu trebuie sa faceti macheta, maestre! Lasati-ma pe mine sa v-o arat!

BRÂNCUSI: Ce sa-mi arati?

FATA: Acum am înteles, maestre! Cum nu m-am gândit? Ar fi trebuit sa ghicesc de la început, de când mi-ati spus ca zborului lui Daedalos i-ati raspuns înaltând Coloana. Ascensiunii, volatilitatii - i-ati raspuns prin imobilitatea materiei. Si atunci, evident, labirintului de piatra - îi raspundeti prin fluiditatea dansului! Cum de nu m-am gândit! De aceea nu izbutiti sa faceti macheta monumentului. Pentru ca nu puteti imobiliza un dans, nu-l puteti împietri în materie.

BRÂNCUSI(derutat): Eu sunt de vina, daca mi-am pus mintea cu un copil...

FATA(agitata): Lasati-ma pe mine sa va arat macheta, maestre! Am sa v-o arat dansând. Si daca gresesc, dumneavoastra ma corectati, si atunci eu învat si o iau de la capat, si dansez asa cum v-ati imaginat, dansez formele, una dupa alta, asa cum le-ati creat în mintea dumneavoastra...

BRÂNCUSI(cu un efort): Acum, tu crezi ca daca sunt batrân si ostenit...

FATA(vorbind din ce în ce mai repede): Numai eu va pot arata cum are sa fie, maestre! Uitati-va la mine si învatati-ma. Nu va mai gânditi la macheta. Caci ce-ati înteles, atunci, în India, si vreti sa ne ajutati sa întelegem si noi, creând ce n-a îndraznit nimeni sa creada ca poate fi creat - opera aceasta e vie, se agita, cauta, alearga, si exista numai cât ramâne vie, si cum ati putea sa aratati asta altfel decât prin dans?

BRÂNCUSI(încercând, cu eforturi, sa mai spuna ceva): Fetito, oi fi tu desteapta...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

FATA(vorbind tot mai repede, schitând figuri de dans): Si labirintului de piatra al lui Daedalos, îi raspundeti dansând patrunderea în labirint, nu sapând în munte, ci dansând spirala dupa spirala...

BRÂNCUSI: ... Oi fi tu desteapta, dar nu-l cunosti pe Constantin Brâncusi...

FATA: Spirala dupa spirala, maestre, asa cum se danseaza labirintul când ai patruns în adânc, tot mai în adânc, dar trebuie sa dansezi întruna, spirala dupa spirala, inspirat, concentrat, caci daca te-ai oprit o singura clipa, te-ai ratacit pentru totdeauna în labirint, în inima muntelui, si ai ramâne acolo, si nimeni nu va mai sti de tine...

BRÂNCUSI(o priveste ratacit, soptind cu efort): Constantin Brâncusi...

FATA: Spitala dupa spirala, si asa îti faci drum, usor, plutind, plutind fara eforturi si totusi fara sa zbori, cum zboara pasarile, si atunci ajungi, maestre, ajungi în inima labirintului, vezi lumina cea mare(Brâncusi îsi lasa capul pe brate si adoarme), lumina de care vorbeste Buddha, maestre, Buddha si Millarepa, si altii, si atunci întelegi ce stiati de mult, ce stiati din Upanishade, de când ati citi întâia oara invocarea aceea pe care ati repetat-o de atâtea ori: «De la nefiinta du-ma spre fiinta, din întuneric du-ma la lumina, din moarte calauzeste-ma spre nemurire!»

(Recita încet, aproape soptindu-l, textul sanscrit):asato ma sad gamaya, tamaso ma jyotir gamaya, mrtyor mamrtam gamaya...

Fata se apropie de Brâncusi si-l priveste exaltata, cu infinita dragoste, aproape cu adoratie. Îl mângâie încet pe par. Deodata începe sa râda copilareste, se întinde, casca, se învârteste de câteva ori cu bratele în aer, parca ar fi vrut sa danseze. Apoi se îndreapta spre gradina).

FATA: Unde v-ati ascuns? Puteti iesi, ca a adormit mosul.

(Din întuneric, apare un grup de copii, sfiosi si totusi nerabdatori, abia stapânindu-si bucuria).

FATA: Dar sa nu vorbiti tare, sa nu-l desteptam.

(Copiii se apropie de ea, fiecare tinându-si degetul pe buze, semnalizând unul altuia tacerea, si totusi soptind:Sa nu vorbiti! Sa nu vorbiti!)

FATA: Unde voiti sa va duceti?

COPIII: La Dunare. Ne ducem la Dunare.

FATA: De ce la Dunare? Ati auzit ce spunea mosul: mai departe, mai departe!

COPIII: Atunci la munte. Urcam la munte.

FATA: Dar sa nu va opriti nici acolo. Urcati muntele si treceti mai departe. Departe de tot... Departe!

(Cortina se lasa încet în timp ce fata rosteste ultimele cuvinte).

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

ACTUL II

Trei luni mai târziu, sfârsit de noiembrie. Câmp în marginea Târgu-Jiului. Dupa-amiaza rece; cer plumburiu. În ultimul plan, pe stânga, se zareste un salcâm pipernicit, fara frunze - iar lânga el, un stâlp de telegraf. La dreapta, foarte departe, se ghicesc, mai mult dupa fumul straveziu care pluteste deasupra lor, câteva casute de tara.

Impresie dezolanta, apasatoare, care contrasteaza cu vioiciunea, fantezia, humorul dialogurilor.

În planul întâi, chiar în mijlocul scenei, o groapa aproape patrata de doi metri; judecând dupa movilitele de pamânt de pe margini, adâncimea pare a fi cam tot de doi metri. Apropiindu-se de groapa, unii se urca pe movilitele de pamânt ca sa-i poata vedea mai bine fundul, altii ramân în margine, înaltându-se în vârful picioarelor, aplecându-se cât pot de mult ca sa priveasca. La ridicarea cortinei grupul de tineri poeti se îndreapta catre groapa.

PRIMUL POET(aratând spre groapa, apoi înaltând bratul în sus):Parca o vad deja!

AL DOILEA POET:Si eu o vad. într-adevar, nesfârsita!

AL TREILEA POET(dupa ce a privit groapa, apoi spre cer, apoi peste câmpie):Ma întreb de unde trebuie s-o privesti, ca s-o vezi întreaga.

PRIMUL POET:Eu cred ca de oriunde ai privi-o, o vezi întreaga; dar nesfârsita numai de aici o vezi.

POET III:Asa trebuie sa fie. Altminteri, de ce ar fi ales maestrul Brâncusi tocmai locul acesta?(Arata vag spre groapa)

POET II:Nu-ti place locul?

POET III:Nu are nimic deosebit.

POETUL DIN CAPITALA(care, dupa ce a privit mult timp groapa, îsi ridica ochii spre câmpie): Seamana cu oricare alt loc din tara... Oricare alt loc!

POET I:Si cu toate acestea, daca l-a ales, înseamna ca e un loc unic!

POETUL DIN CAPITALA(nemaiputându-se stapâni):Ce noroc pe voi! Sa va pomeniti de la o zi la alta în centrul atentiei generale!...

POET I:As spune mai degraba: în centrul atentiei universale. Pentru ca au venit deja critici si fotografi si directori de muzee si de galerii din America, si India, si Australia...

POET II:Si Brazilia.

POETUL DIN CAPITALA(dupa ce a privit înca o data, aproape cu furie, groapa):Ce noroc! De la o zi

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

la alta, o sa ajungeti celebri. Interviuri, fotografii, traduceri, articole în cele mai importante periodice europene...

POET III:Si americane, si australiene!...

POETUL DIN CAPITALA:Ce noroc !... Si noi, pârlitii, nefericitii scriitori din Capitala, asteptam cu anii ca sa întâlnim un prapadit de gazetar strain. Iar când îl întâlnim, abia daca sta de vorba cu noi, si atunci ne întreaba, pe noi, poeti, artisti, ne întreaba cât petrol producem anual si cum stam cu înarmarea!

POET I:Într-un anumit fel, au dreptate. Ce conteaza capitala unei tari mici? Vreau sa spun, ce conteaza din punct de vedere cultural?

POET II:Din punct de vedere al spiritului!

POET I:Din punct de vedere al spiritului, nu conteaza nimic, sau aproape nimic. Dar aici, la noi, la Târgu-Jiu, când se va înalta Coloana(arata spre groapa), va fi altceva!

POETUL DIN CAPITALA(privind din nou, aproape fascinat, groapa):Ce noroc pe voi!

POET III:Va fi cu totul altceva. Ceva unic. Va fi un centru spiritual. Si un centru spiritual apartine lumii întregi. Asadar, si noi, scriitorii si artistii din Târgu-Jiu, vom apartine lumii întregi.

POET I:N-o sa ne mai milogim ca sa fim publicati în Capitala.

POET II:Câte plecaciuni! Câta umilinta!

POET I:Tot ce se va crea aici, în Târgu Jiu, va fi lansat concomitent în lumea întreaga - la Paris, bineînteles, dar, bunaoara, si în Brazilia, si în Australia...

POETUL DIN CAPITALA:Chiar daca n-o fi asa, eu va spun ca ati avut noroc. Mare noroc! Si va invidiez...(Se uita la ceas) Dar sunteti siguri ca vine? E aproape trei...

POET I:N-avea nici o grija. Vine sigur!

POET III:Fireste, e vorba si de talent. Caci daca n-am avea talent...

POET II:Dar mai e ceva, si poate e lucrul cel mai important.(Aratând spre groapa) Prezenta Coloanei. Vreau sa spun, Coloana te inspira. Si ce inspiratie! E destul s-o privesti ...(Baga mâna în buzunar, cautând).

POET III(scotând repede din buzunar câteva foi de hârtie):«Privind Coloana», chiar asa îmi intitulasem poemul.(Catre poetul din Capitala) Si m-am gândit ca te-ar putea interesa...

POET II(aratând manuscrisul):Ce curios! Aproape acelasi titlu: «Cu ochii la Coloana!»

POET I(cautându-se în buzunar):«Cu ochii la Coloana»! ca titlu nu e rau.

POET II:Asta e a treia versiune. Daca ai avea putin timp...(întinde manuscrisul poetului din Capitala) M-ar interesa reactia dumitale.

POET I:Eu pot sa spun ca am scris-o în transa(Arata o foaie de hârtie). Ma închipuiam asteptând

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

Coloana. O asteptam de mult. Stateam aici, pe locurile acestea, si asteptam. Si deodata!... Dar nu pot s-o rezum. Daca vreti, am sa v-o recit. Acum, sau mai târziu. Cum voiti. E destul de scurta...

POETUL DIN CAPITALA:Daca e scurta, ma intereseaza(Priveste din nou ceasul). De la o vreme, ma preocupa estetica poemului într-un vers.(Scoate carnetul din buzunar) Acum câteva ceasuri, în tren, ma tot gândeam la Coloana, ma gândeam si la voi, va invidiam... Si am scris, asa, câteva poeme într-un vers. (Rasfoieste carnetul) Sa vi-l citesc pe cel care-mi place mai mult: «Poetilor din Târgu-Jiu», asa îi spune. Dar nu ma satisface titlul...

POET III:Spune prea mult si totodata prea putin.

POETUL DIN CAPITALA:Am sa-l schimb. Dar îmi trebuie un titlu lung. Stiti, daca poemul are un singur vers, e nevoie de un titlu lung, care sa sugereze restul, toate acele versuri care n-au fost scrise, care nu exista si, evident, nici nu trebuie sa existe.(Îsi arunca ochii pe pagina ca sa-si reaminteasca versul, apoi închide carnetul) «Poetilor din Târgu-Jiu», sa zicem ca asta ar fi titlul. Ascultati!

(În clipa aceea intra din stânga un grup de barbati si poetii se retrag încet spre dreapta scenei. Conversatia se va auzi câtva timp numai fragmentar. Se întelege ca poetul din Capitala repeta de mai multe ori poemul într-un vers. Din comentariile celorlalti se disting, la rastimpuri, câteva cuvinte: “Intersant!” “E în orice caz o experienta interesanta!”Apoi primul poet îsi va recita poemul. Se aud cuvinte izolate: asteptând, în asteptaresi un vers: Coloana, Tu esti nesfârsita!...)

UN PENSIONAR(aratând groapa vizitatorului):Aici o sa fie. Dar vad ca n-au adus înca cimentul. Ar fi trebuit s-o instaleze saptamâna asta, dar, în ultimul moment, s-a amânat.

AL DOILEA PENSIONAR:Iar s-a amânat, domnule! A treia oara în trei saptamâni.

UN FUNCTIONAR:Stiti, o toarna în otel si e greu. Treizeci si atâtia de metri, si toata de otel. E greu. (Apropiindu-se, privind groapa) Si ma întreb daca au sapat destul de adânc?...

VIZITATORUL:Si cât banet o fi costat?...

AL DOILEA PENSIONAR:A costat mai mult decât ti-ai putea închipui dumneata. Daca e numai si numai din otel!

VIZITATORUL:Mai bine faceau tunuri...

AL DOILEA PENSIONAR:Asa spunea si deputatul nostru: otelul e sfânt, nu trebuie sa-l risipim pe fleacuri!... Facea, evident, aluzie la Coloana.

UN SEMINARIST:Dar de ce spunea ca otelul e sfânt?

AL DOILEA PENSIONAR:Ah!, asta e o idee a lui, si este o idee foarte frumoasa. Spune ca tot ce poate folosi la apararea granitelor tarii este sfânt. Pentru ca, întelegi, daca granitele nu sunt bine aparate, ce sa mai vorbim... Asadar, otelul e sfânt pentru ca din el se fac gloante si tunuri, si...

VIZITATORUL:Si avioane. Se fac si avioane.

AL DOILEA PENSIONAR:Nu cred ca avioanele se fac din otel. Otelul e prea greu, si ar cadea. Avioanele, vreau sa spun, daca ar fi facute din otel n-ar putea ramâne mult timp în aer, si ar cadea. Dar se pot face atâtea alte lucruri.

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

VIZITATORUL:Ideea, în orice caz, e frumoasa. Otelul sfânt.

PRIMUL PENSIONAR:E o idee nobila, înaltatoare.

AL DOILEA PENSIONAR:Asa spunea si deputatul nostru. Vin timpuri grele, spunea, avem nevoie de idei nobile, înaltatoare.

(Poetii s-au apropiat de grup.)

VIZITATORUL(care a mai privit o data fundul gropii):Pacat de otel!

POETUL DIN CAPITALA(uitându-se din nou la ceas):Trei si zece! Poate nu mai vine.

POET I:Vine sigur. În fiecare joi, la începutul dupa-amiezii, face o plimbare pâna aici...

POET III(râzând cu înteles):Ca sa scape de admiratori!

POET I:Si de vizitatori, si de gazetari, si de negustori.

VIZITATORUL:Ce fel de negustori?

POET III:Vorba vine, negustori. Sunt experti de la muzee. Directori de galerii de arta. Vin din lumea întreaga. Toti vor sa cumpere Coloana!

VIZITATORUL:Si n-o vindeti?

POET I-III:Sa vindem Coloana?

VIZITATORUL:Daca vor s-o cumpere altii, de ce nu? Nu e pacat de tot banetul pe care l-ati bagat în ea?

POET I:În Coloana nesfârsita? Va înselati, stimate domn. Întâi si întâi, ca n-a costat atât cât va închipuiti dumneavoastra. Si în al doilea rând, va pot asigura ca, oricât ar fi costat, Coloana nesfârsita... n-are pret. E o capodopera unica.

POET II:Ne face cinste. Si orasului nostru, si neamului întreg.

VIZITATORUL:Dumneavoastra sunteti tineri, nu platiti impozite, ce va pasa!

(Intra un reporter cu aparatul de fotografiat pregatit si începe sa fotografieze groapa, din mai multe unghiuri).

POET II:Voiti sa aratati deosebirea: cum era înainte si dupa ridicarea Coloanei? Interesant.

REPORTERUL(îndreptându-si aparatul spre câmpie):Va sa zica, dumneavoastra mai asteptati Coloana? Nu stiti ca s-a contramandat?

POET I:Nu s-a contramandat. S-a mai amânat o saptamâna. Maestrul nu era multumit cum se turnase otelul, acolo la...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

REPORTERUL(întrerupându-l):Daca-ti spun eu ca s-a contramandat, sa ma crezi. Ca sunt reporterul numarul 1 pe tara. Tot eu am informat întâi despre... Despre chestia pe care o stiti.

POET I:Aia era altceva, dar în chestia asta a Coloanei suntem si noi bine informati, caci suntem din Târgu-Jiu si cunoastem pe maestrul Brâncusi.

REPORTERUL(fotografiind grupul):Poate la ora asta nici maestrul Brâncusi nu stie. Dar o sa afle, într-o zi, doua...

POET III:Si de ce s-ar fi contramandat?

REPORTERUL:Regele.

(Tacere glaciala. Poetii se privesc între ei, speriati, deznadajduiti)

PRIMUL PENSIONAR:Trebuie sa fi avut si Majestatea Sa un motiv.

REPORTERUL:Sigur c-a avut.(Grav) Dar ce credeti dumneavoastra, ca o sa se mute regele aici, la Târgu-Jiu, ca sa admire Coloana?(Arata groapa) Nu-i mai simplu s-o aduca la el, la palat?

POETUL DIN CAPITALA:La palat? La Bucuresti?

REPORTERUL:Nu stiu daca va fi neaparat la Bucuresti, desi acolo i-ar fi rostul, în capitala tarii. Dar o aduce la unul din palatele lui.(Îsi încarca aparatul) Ce sa-i faci, daca suveranului îi place atât de mult Coloana? Spune ca nu se mai satura privind-o. Si pâna acum n-a vazut decât fotografia machetei! Auziti, numai fotografia machetei, si totusi nu se satura... Si atunci, evident, când va fi gata o va aduce undeva aproape, unde v-a putea s-o priveasca în voie...

(Se departeaza putin de grup ca sa fotografieze câmpia.)

POET I:Nu-mi vine sa cred. Ar fi nedrept sa fie asa. Maestrul Brâncusi a lucrat aici, la Târgu-Jiu, mai mult de un an de zile. Ar fi nedrept s-o duca acum în alta parte...

POET II:A costat o groaza de bani...

POET III:Sacrificii multe. Au murit nu stiu câti copii...

VIZITATORUL:Se pare ca n-ar fi adevarat, ca asta e mai mult un fel de legenda... Ca sa se vorbeasca de Coloana...

POET III:Insinuati ca face parte din publicitatea organizata de gazetele din Târgu-Jiu?

VIZITATORUL:Nu insinuez nimic. Eu va spun ce-am auzit.

POET III:Va asigur ca au fost sacrificii. Au murit copii, s-au pierdut.

POET I:Si ar fi nedrept ca tocmai acum, când e aproape gata (arata groapa), sa ne ia Coloana.

POETUL DIN CAPITALA(dupa ce se uita la ceas):Dar de ce-o fi întârziind, domnule, asa de mult? S-o fi culcat...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

POET II:Maestrul nu se culca niciodata joile dupa-amiaza. E stiut.

POET III:E ziua lui de sindrofie...

SEMINARISTUL:Eu am auzit altfel. Am auzit ca patriarhul voia sa-l convinga pe maestrul Brâncusi sa înalte Coloana la Curtea de Arges. Ca sa fie, asa, ca un simbol...

POET II:Ce fel de simbol?

SEMINARISTUL:Asa, un fel de simbol al istoriei neamului si al Bisericii...

POET III(încercând sa para destins):Circula tot felul de zvonuri. Am citit undeva ca ar fi fost mai bine s-o puna la Marasesti. Si tot asa, ca un simbol.

FUNCTIONARUL:Da, ca un simbol, la Marasesti ar merge...

(Din stânga intra o doamna tânara, mai mult distinsa decât frumoasa, îmbracata cu o sobra eleganta. Se apropie de groapa, se pleaca mult ca sa vada cât e de adânca si apoi priveste absenta în jurul ei.)

POET II:Dar tocmai pentru ca este un simbol trebuie sa se înalte aici(arata spre groapa), la Târgu-Jiu, unde a fost conceputa si înfaptuita...

POET I si III:Cu atâtea sacrificii...

REPORTERUL(care se apropie si auzise ultimele replici):Eroare. Tocmai pentru ca e un simbol...

POETUL DIN CAPITALA(întrerupându-l):Dar, în fond, de ce trebuie sa simbolizeze ceva? Coloana este o opera de arta. Maestrul Brâncusi este înainte de toate un artist, este un foarte mare sculptor.

DOAMNA:E cel mai mare sculptor al secolului. Si atunci, evident, orice face el, orice creeaza, simbolizeaza ceva. Uitati-va la groapa asta(arata). Uitati-va bine la ea, caci aici se va împlânta, cimentata, Coloana. Nu va ameteste forta cu care se reveleaza simbolul? Nu simbolizeaza Coloana ceea ce dumneavoastra va place sa numiti conditia umana?

(Poetii, reporterul si seminaristul se apropie, se apleaca sa priveasca fundul gropii).

POET I:Voiti sa spuneti ca fiecare din noi, într-o buna zi, vom sfârsi într-o groapa ca asta?

DOAMNA:Atunci îti cer iertare, m-am înselat. Credeam ca esti poet.

POET I:Îmi place sa cred ca sunt.

POET II si III:Genial, doamna, poet genial!

DOAMNA:Dar unde ati mai vazut morminte sapate atât de adânc încât sa cuprinda jumatate din Coloana nesfârsita? Caci, daca e nesfârsita în sus, trebuie sa fie nesfârsita si în jos, sub pamânt, nu e asa? Cine ar vrea sa odihneasca într-un asemenea mormânt fara sfârsit?(În timpul ultimelor replici, cei doi pensionari, vizitatorul si functionarul parasesc scena. Se întelege ca discutia nu-i mai intereseaza).

POETUL DIN CAPITALA:Eu nu vad decât o groapa ca toate gropile, atât cât trebuie ca sa se toarne cimentul si sa se fixeze soclul Coloanei...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

REPORTERUL:Dar daca va spun ca n-o sa se mai înalte aici! Discutati degeaba...

DOAMNA:Esti si dumneata poet?

REPORTERUL:Nu. Eu sunt reporter.

DOAMNA:Ah, bine, atunci...

REPORTERUL:Reporterul numarul 1 pe tara. Cel mai bine informat.

DOAMNA:Bine, asta e altceva...

REPORTERUL:Cum e altceva?

DOAMNA:Informatiile au si ele interesul lor. Dar aici, suntem între poeti, discutam lucruri esentiale...

REPORTERUL:Ce va spun eu e tot atât de esential. Eu va asigur ca aici(arata groapa) nu se mai ridica...

POETUL DIN CAPITALA(pierzându-si rabdarea):Dar oriunde s-ar ridica, aici sau la Palat, sau la Marasesti, o sa fie tot Coloana nesfârsita. Si atunci, ma întreb: de ce trebuie sa simbolizeze conditia umana? Pentru ca pleaca dintr-o groapa si ajunge la cer?

REPORTERUL:La 36 de metri.

DOAMNA:Stii ca ai spus foarte frumos ultima fraza? Trebuie s-o repeti si maestrului, ca are sa-i placa. (Aratând spre stânga) Spune-i-o acum, pâna nu-l confisca altii.

POETUL DIN CAPITALA(intimidat):Oh, nu, doamna, va rog...

(Grupul întreg - poetii, doamna, seminaristul si reporterul - se retrage încet spre dreapta scenei, ca sa lase loc noilor veniti; sunt vreo zece straini; dupa îmbracaminte, comportament si unele cuvinte razlete care se aud, majoritatea americani, germani si elvetieni. Doi interpreti, care sunt în acelasi timp agenti de legatura sau consilieri ai diversilor straini, traduc în soapta, cu gesturi sugestive, tot ce spune Brâncusi. Se ghiceste ca Brâncusi se amuza foarte sincer de ce se întâmpla în jurul lui; într-un anumit fel, este o sindrofie. Pe masura ce se apropie de groapa, privesc în jurul lor si privesc câmpia - vizitatorii nu-si mai ascund dezamagirea. Se uita unul la altul derutati, ca si când nu le-ar veni sacreada, vorbesc în soapta între ei, cauta privirile lui Brâncusi ca sa se convinga ca nu li s-a facut o farsa, asalteaza pe interpreti cu întrebari, soptite foarte aproape de ureche).

BRÂNCUSI(catre unul din interpreti):Spune-le de ce-am ales locul acesta: pentru ca numai de aici se poate vedea Coloana asa cum urca la cer. Erau unii care-o voiau în Gradina publica, dar m-am suparat. M-am suparat rau de tot. Acolo sunt arbori!, am strigat ... Spune-le astea.

(Se fac imediat doua grupuri, si interpretii rezuma în soapta).

BRÂNCUSI:Spune-le cum m-am rastit la ei: Sunt pomi! Cum o sa privesti Coloana printre pomi?, am strigat. (Râde)

(Vizitatorii clatina din cap, unii râd, altii comenteaza în soapta între ei. Un francez, care s-a separat de

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

grup, priveste exasperat spre câmpie).

FRANCEZUL:C'est incroyable! Incroyable...

BRÂNCUSI(continuând sa râda):En effet! Incroyable! Vous avez raison. C'est incroyable!

INTERPRET I:Dar nu-i pacat de dumnezeu, maestre, sa vina lumea pâna aici ca sa vada cum se înalta Coloana la cer! Nu era mai bine la Paris?

FRANCEZUL:Mais bien entendu, à Paris! À Paris!

INTERPRET II:Sau la New York. Ca, uite, am cecul semnat - si dumneavoastra doar precizati suma. Oricare ar fi.

FRANCEZUL:Mais non, mais non! À Paris!

BRÂNCUSI(deodata serios):Nu merge nici la Paris, nici la New York, si nicaieri în alta parte. E facuta pentru locurile astea(arata cu bratul câmpia). Numai aici o vezi ca e infinita...

INTERPRET II:Dar o facem înalta, maestre. O facem cât vreti de înalta. Ce-s treizeci de metri? O facem de trei sute, de cinci sute de metri!... Cât vreti dumneavoastra de înalta.

BRÂNCUSI:Daca o fac mai înalta, nu mai e nesfârsita. Spune-le asta. Si mai adauga si de la dumneata...

(Face câtiva pasi spre poeti, care-l saluta respectuos.)

POET I:O sa se mai amâne mult, maestre?

BRÂNCUSI(în gluma, enigmatic):De câte ori o mai fi nevoie.

POET II(aratând groapa):Dar tot aici o fixati, nu e asa, maestre?

BRÂNCUSI:Dar unde ai fi vrut? în Gradina publica? Sau în fata garii?(râde)

POET III:Circula tot felul de zvonuri. Uite, bunaoara...(cauta cu ochii pe reporter, care, dupa ce luase multe fotografii, disparuse spre dreapta îndata ce-l vazuse pe Brâncusi ca se apropie de grup) Era cineva aici care spunea ca...(ezita)

BRÂNCUSI:Ce spunea?

(În acea clipa doamna se apropie de Brâncusi).

DOAMNA:Bonjour, maître! Vous ne me reconnaissez pas? On s'est rencontré à Paris, chez les...

BRÂNCUSI(care a privit-o, fix, cercetator):Parca îmi amintesc ceva. Dar vag, vag de tot...

DOAMNA:E drept, au trecut câtiva ani de-atunci. Si la vârsta mea, câtiva ani, maestre, pot însemna foarte mult(râde).

BRÂNCUSI:La vârsta dumitale?(râde cu pofta).

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

DOAMNA:Vai, maestre, cum va recunosc! Asa râdeati si în seara aceea, când, nu mai stiu à propos de ce, va spuneam ca sunt savanta, frumoasa si desteapta foc. Si dumneavoastra, maestre, putin malitios, dar dragut, foarte dragut, m-ati întrebat: "Dar de ce spuneai ca esti frumoasa?..." Nu va mai aduceti aminte?(Catre poetii care se adunasera în jurul lor) Evident, nu-si mai aduce aminte!

(Poetii râd încurcati)

BRÂNCUSI(continuând s-o priveasca):Si când spuneai ca ne-am întâlnit la Paris?

DOAMNA:Acum trei ani, maestre.În 1934. Si tot atunci, în seara aceea, v-am întrebat daca ati accepta sa ma învatati sa dansez. Si, cu multa bunatate, mi-ati raspuns: "Eu? Dar eu sunt sculptor, numai sculptor!"

BRÂNCUSI:Ah, da, acum îmi aduc aminte.(Dupa o pauza) Era o noapte cu luna.(Râde enigmatic) Ma, ma, ma, câte se mai pot întâmpla pe lumea asta.

DOAMNA:Dar, daca-mi dati voie, as vrea sa va prezint un tânar poet din Capitala. A venit special ca sa va întâlneasca.

(Poetul se apropie timid, îsi spune numele, în soapta, si strânge mâna lui Brâncusi).

BRÂNCUSI:Îti spun de la început ca nu dau interviuri. Si sa nu ma întrebi de unde i-am gasit(arata catre grupul de vizitatori straini), cum au ajuns aici, ca nu stiu. Nu e zi lasata de la Dumnezeu sa nu bata la poarta. Dar bat degeaba, pentru ca nu le deschid. Nu primesc decât joia.

INTERPRET I:Dar nu-i pacat de la Dumnezeu, maestre?

BRÂNCUSI(ca si când nu l-ar fi auzit):Numai joia dupa-amiaza. E ziua mea de sindrofie.

INTERPRET II:Au primit înca o telegrama de la New York. Au primit-o azi dimineata, dar nu mi-au aratat-o decât adineaori. Accepta orice conditie. Iar despre suma, v-am spus, suma o fixati dumneavoastra...

INTERPRET I:Dar nu e vorba numai de bani. Înainte de toate, importa locul. Si ce loc e mai important decât Parisul?

BRÂNCUSI:Evident, evident. Si Parisul, si New Yorkul, si Târgu-Jiu, toate locurile sunt importante, daca stii ce sa faci cu ele..

(Zâmbind enigmatic)Si cu ele, si prin ele...

DOAMNA:Dar India, maestre?

BRÂNCUSI:Mai ales India.(Dupa o pauza) Daca stii ce sa faci acolo...(Adresându-se celor doi interpreti) Explicati-le cum are sa fie. Porneste de-aici(arata groapa), din ciment, si e toata din otel - si se înalta pâna n-o mai vezi...

(Interpretii explica celor doua grupuri.)

DOAMNA:Cum spune si poetul nostru: dintr-o groapa ajunge pâna la cer.

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

POETUL DIN CAPITALA(timid):Era, de fapt, o întrebare. Va întrebasem de ce este Coloana un simbol al conditiei umane.

BRÂNCUSI:Dar cine a spus asta?

DOAMNA:Eu(râde). Eram între poeti si, evident, discutam simbolismul Coloanei.

POETUL DIN CAPITALA(prinzând curaj):Dumneavoastra ce credeti, maestre? Este sau nu este Coloana un simbol al conditiei umane?

BRÂNCUSI(ridicând din umeri):Nu ma întreba pe mine. Eu v-am facut Coloana ca sa va aminteasca ca drumul spre cer e greu, e anevoios. Nu poti ajunge acolo zburând, ca pasarile. Trebuie sa urci. Si orice urcus e greu; uneori urci cu mâinile si cu picioarele...

INTERPRETUL I(apropiindu-se si îndraznind sa-l întrerupa):Domnii vor sa va multumeasca, maestre, si sa va salute, sa va spuna ramas bun. Trebuie sa treaca pe la hotel, sa-si ia valizele...

BRÂNCUSI(întorcându-se spre grupul de vizitatori straini si salutându-i cu mâna):Spune-le ca mi-a facut multa placere sa-i cunosc.(Continuând sa-i salute cu mâna) Au revoir, au revoir. Et merçi d'être venus! Good-bye!(Câtiva se apropie sa-i strânga mâna. Se aud frânturi de fraze în diverse limbi) Good-bye!

INTERPRETUL II:Noi ne mai vedem, maestre, la inaugurare.

INTERPRETUL I:Poate ne mai vedem si înainte...

BRÂNCUSI(continuând sa strânga mâini): Ne mai vedem, desigur. Ne mai vedem.(întorcându-se catre poetul din Capitala). Nu stiu daca întelegi ce vreau sa spun, când spun ca orice urcus este greu...

POETUL DIN CAPITALA:Voiti sa spuneti ca orice creatie implica un mare efort...

BRÂNCUSI:Un foarte mare efort, tinere! Munca, munca, truda, renuntare. Nu te poti înalta altminteri.

POET I:Deci, pentru dumneavoatsra, maestre, efortul, munca, urcusul, cum spuneti, urcusul pe care-l simbolizeaza Coloana, nu se refera numai la creatia artistica, ci caracterizeaza conditia umana în general, nu e asa?

BRÂNCUSI:Eu nu spun conditie umana în general, dar despre asta e vorba. Catre cer, omul trebuie sa urce pe jos, cu picioarele lui...

DOAMNA:Sa urce pe jos, cu picioarele si chiar cu mâinile lui, pe o Coloana ca asta. Si de unul singur, caci Coloana e îngusta. Cu alte cuvinte, nu te apropii de cer urcând de la un etaj la altul, cum au crezut oamenii ca se poate urca, atunci când s-au apucat sa cladeasca Turnul lui Babel...

BRÂNCUSI(surprins):Dar ce ti-a venit sa vorbesti de Turnul lui Babel? Ce-are de-a face Coloana nesfârsita cu Turnul lui Babel?

DOAMNA:N-are nimic de-a face, maestre. Sunt doua lumi cu totul separate. Dar si cei care cladeau Turnul lui Babel voiau sa ajunga la cer. Greseala lor era însa ca ei credeau ca se poate ajunge urcând ca pe o sosea de munte, în serpentina, si urcând cu zecile si cu sutele deodata...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI:La asta nu m-am gândit... Dar, cum spuneai, sunt doua lumi cu totul separate.

POETUL DIN CAPITALA(adresându-se doamnei):Si atunci, Turnul lui Babel nu poate simboliza conditia umana?...

DOAMNA(râzând):Raspundeti-i, maestre, raspundeti-i dumneavoastra...

BRÂNCUSI:Eu cu Turnul lui Babel nu vreau sa am nimic de-a face...

(Catre poeti, lapidar, enigmatic)Dar sa stiti ca în afara de munca nu prea sunt multe altele de învatat. De la cel mai mare mester eu n-am putut afla decât atâta: sa te feresti de artistul care se plânge ca munceste prea mult - dar sa-ti fie frica de acela care, daca a facut ceva desavârsit, crede ca nu se mai poate întrece!... Sa va fie frica!... Si-acum, haideti acasa ca s-a întunecat...

(Saluta cu mâna grupul întreg si porneste spre stânga. Doamna se îndreapta încet, visatoare, spre dreapta. Poetii se privesc câtva timp între ei, nehotarâti).

POET I:Interesant, foarte interesant...

POET III:Si de fapt tot aici are s-o ridice.

POET II(întrerupându-l):L-ati vazut pe reporter? Parca ar fi intrat în pamânt.

SEMINARISTUL:Si daca totusi ar fi adevarat?

POET III:Dar atunci de ce a luat atâtea fotografii? Daca nu se mai ridica aici(arata), de ce-a fotografiat-o de atâtea ori?

(Grupul se îndreapta încet spre stânga)

POETUL DIN CAPITALA:As avea ceva material pentru un interviu. Dar spunea ca nu da interviuri, si ma întreb ce va spune daca va...

POET II(întrerupându-l):Nu va spune nimic. Maestrul nu citeste ziare si reviste. Publica fara grija. Poti sa aduci vorba si despre noi... Asa, în legatura cu Coloana...

(Scena ramâne câtva timp goala. Lumina a scazut. Doamna intra din dreapta, îsi ridica gulerul pardesiului, ca si cum s-ar fi facut frig, si se apropie de groapa. Se apleaca si ia o mâna de pamânt. Pastreaza câtva timp pamântul în palma, apoi începe sa-l zvârle putin câte putin, în groapa. Brâncusi intra repede din stânga, ca si cum i-ar fi fost teama ca nu o sa o mai gaseasca.)

BRÂNCUSI:Te-am cautat a doua zi de dimineata sub butoi. Te-am cautat si în gradina. Te-am cautat peste tot. Plecasesi.

DOAMNA:Va rog sa ma iertati, maestre, daca am plecat asa, fara sa va multumesc, fara sa-mi iau ramas bun...(râzând) Ati vazut ce politicosi sunt directorii de muzee, si proprietarii de galerii, si negustorii de opere de arta... Au venit toti sa va salute.

BRÂNCUSI(privind-o lung):Te-ai schimbat mult în doua, trei luni...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

DOAMNA:Am fost tot pe drumuri, maestre. Am fost si la Paris... Ma plimbam serile prin fata atelierului din Impasse Ronsin...

BRÂNCUSI:Si azi de ce-ai venit? Ti-era teama ca nu am terminat Coloana? Am terminat-o. E gata. O toarna acum în otel, la Turda.

DOAMNA:Aflasem ca ati terminat-o, maestre. Aflasem, de asemenea, ca s-a amânat din nou inaugurarea. Si atunci am venit sa vad cum arata locul(întinde bratul spre câmpie). Ce bine l-ati ales! ... Si otelul, maestre, otelul din care se toarna Coloana, ce bine l-ati ales! Singurul otel care va ramâne inocent pâna la sfârsitul lumii...

BRÂNCUSI:Tu ai ceva pe suflet . Si tot la lucrul acela te gândesti... Ca si în noaptea aceea, când voiai cu orice pret sa afli ce am de gând sa fac în India...(Zâmbeste) Si pâna la urma, tot n-ai aflat!

DOAMNA:E adevarat, maestre? Asa credeti, ca voiam cu orice pret sa aflu cum o sa construiti monumentul din Indor?

BRÂNCUSI:Tot pe lânga aceast monument, tot pe acolo te învârteai...

DOAMNA(râde):Vai, maestre, ce tânar ati ramas! Cum va poate pacali oricine. Pâna si un copil va poate pacali... Ca sa va spun adevarul, maestre, ma intersa India pentru ca India si monumentul din Indor va interesau pe dumneavoastra. Va «interesa» e putin spus: de fapt, va obseda... Dar eu ma tot gândeam la Coloana, ma întrebam ce se întâmpla cu Coloana.

BRÂNCUSI:Ei, acum linisteste-te, ca ai vazut, am terminat-o!

DOAMNA:Stiu, maestre, si niciodata n-o sa ghiciti cât am fost de fericita când am aflat. Si n-am fost numai eu fericita. O lume întreaga, maestre, o lume întreaga... Si acum vine rândul muntelui...

BRÂNCUSI:Nu ti-am spus ca tot pe lânga el te învârtesti...

DOAMNA:Acum, da, maestre. Acum, ca se toarna în otel Coloana...

BRÂNCUSI:Nu prea înteleg ce vrei sa spui...

(Doamna îl priveste lung, zâmbind trist, si apoi scutura ultimele fire de pâmânt în groapa.)

BRÂNCUSI:Si nu înteleg nici de ce, de când am venit, tot te joci cu tarâna. Lasa tarâna în pace! Eu sunt de la tara, stiu ce-ti spun: nu te juca cu tarâna, las-o în pace!...

DOAMNA:Îmi adusesem aminte de ce spunea adineauri poetul despre conditia umana, ca pleaca dintr-o groapa si ajunge la cer. El spunea asta în legatura cu simbolismul Coloanei, dar e totuna. Ma gândeam la «conditia umana», cum îi spun poetii, si fara sa vreau mi-am afundat mâna în tarâna. Poate simteam nevoia sa ma apropii din nou de Mama Pamânt...(Brusc, cu un alt ton) Dar s-a facut târziu, maestre. Trebuie sa plec. Sa nu pierd ultimul tren.

BRÂNCUSI:Haide, ca te conduc la gara.

DOAMNA:E adevarat, maestre? Ma conduceti la gara? Nici nu stiti cât de fericita ma faceti! Câte n-am sa povestesc mai târziu: cu maestrul Brâncusi, noaptea, pe strazile pustii, si umblând din ce în ce mai repede, caci ne grabeam, ca sa pot prinde ultimul tren!(îl priveste cu fervoare) Ultimul tren, maestre!

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI:Ultimul, din noaptea asta. Caci o sa mai vii, nu e asa? O sa vii, în doua, trei saptamâni, în doua, trei luni, la inaugurare.

DOAMNA:Oh, maestre, cine stie unde am sa fiu în doua, trei saptamâni! Si ce sa caut eu la inaugurare? Când toate s-au încheiat, toate ai iesit bine, si acum vine rasplata, si odihna, si gloria - ce sa caut si eu? Nu mi-e de ajuns sa aud de la altii despre toate astea?(Se apropie de el) Dar acum, când începe noaptea si se lasa frig, îmi place sa stiu ca o sa va asezati acolo, pe scaunasul de lemn, de lânga vatra, si ca în fiecare noapte o sa va gânditi la munte si la monumentul din Indor...

BRÂNCUSI(râzând):Nu ti-am spus eu ca tot pe-acolo te învârtesti?!

DOAMNA(privindu-l deodata cu gravitate):Oh, maestre, ce fericita as fi sa nu ma mai învârtesc tot pe-acolo! Sa stiu ca veti fi din nou vrajit de India ca acum trei, patru luni. Si ca n-o sa va mai multumiti, ca pâna acum, sa visati la monument, ci sa începeti sa-l lucrati.

BRÂNCUSI(nerabdator):Nu-i purta tu de grija monumentului! Ti-am spus ca-l am întreg în minte. Si într-o buna zi am sa-l fac.

DOAMNA:Atunci, maestre, ce mai asteptam?... Eu am un biet tren de noapte, si trebuie sa-l prind, ca e ultimul tren. Dar Constantin Brâncusi are o viata întreaga înaintea lui. Nu i-a venit înca timpul sa se grabeasca, sa se gândeasca la ultimul tren... Dar sa stiti, maestre, ca Daedalus nu ne asteapta.

BRÂNCUSI(râzând):Oh, câte zile fripte mi-ai facut, toata toamna asta, cu Daedalus al tau! De unde oi fi scornit tu povestile acelea cu labirintul si tot ce-a mai urmat?!

DOAMNA(zâmbind):Le ghiceam în mintea dumneavoastra, maestre, si vi le povesteam ca sa vi le reamintiti... Si acum vad ca le-ati uitat din nou...(Cu gravitate) Dar sa stiti ca el nu ne asteapta, maestre. Lucreaza zi si noapte, în inima muntelui, în labirintul lui. Si ne-a luat-o de mult înainte.

BRÂNCUSI:Cine a luat-o înainte? Si cine zici ca nu ne asteapta?

DOAMNA:Nimeni nu asteapta, maestre. Aici, pe pamânt, nu asteapta nimeni.

BRÂNCUSI:Te gândesti la tren. Tot ti-e frica sa nu scapi ultimul tren. Atunci, linisteste-te. Ai sa-l prinzi, îti spun eu. Cunosc orarul pe dinafara.

DOAMNA:E adevarat, maestre? E adevarat ca nu întelegeti?

BRÂNCUSI(surprins):Ce sa înteleg?

DOAMNA:Ca nu exista ultimul tren? Ca numai dupa ce îl pierdem descoperim ca a fost ultimul - dar atunci e prea târziu!... Cum s-ar putea întâmpla cu mine în noaptea asta...

BRÂNCUSI:Daca ti-am spus ca ai sa-l prinzi!

DOAMNA:Cum se va întâmpla cu fiecare din noi într-o zi. Chiar si cu Constantin Brâncusi. Dar asta o sa fie târziu, maestre. Foarte târziu... Dar de ce, maestre, de ce nimeni nu poate spune despre nimeni altcineva ca lui nu i s-a întâmplat niciodata? De ce?

BRÂNCUSI:Eu stiu la ce te gândesti tu, dar nu-ti raspund.

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

DOAMNA(luându-i bratul si pornind încet spre stânga):Sa nu raspundeti, maestre, sa nu raspundeti, niciodata! Oricine v-ar întreba, oricum v-ar întreba, sa nu raspundeti! Daca banuiti ca va întreaba de ultimul tren, sa nu raspundeti! Oricine o fi!

(Cortina)

ACTUL III

Dupa aproape 20 de ani. Noaptea de 15-16 martie 1957. Scena este aproape aceeasi din actul II. Coloana se înalta în planul al doilea, catre stânga. Nu i se vede vârful. Salcâmul a crescut mult în douazeci de ani. I se ghicesc mugurii. La ridicarea cortinei se zaresc, foarte departe, câteva case si o strada, luminate electric. Luminile se vor stinge treptat catre mijlocul actului. Noapte clara de primavara timpurie. Lumina de luna, care da Coloanei un luciu aproape fosforescent.

În prim-plan, pe dreapta, o banca de lemn.

La ridicarea cortinei, fata se desprinde încet dintr-o zona de umbra, pe stânga. Pare de aceeasi vârsta ca în actul întâi si este îmbracata la fel. Dupa putin timp, Brâncusi intra din dreapta, înaintând anevoie, schiopatând. Înfatisarea pe care o avea în ultimele luni de viata. Pare foarte obosit. Când se aseaza pe banca, ofteaza si ramâne cu privirile pironite pe Coloana. Dar la rastimpuri oboseala dispare, replicile vor avea timbrul barbatesc din 1937 si va râde aproape cu aceeasi forta si sanatate ca atunci. Când da cu ochii de fata nu paresurprins si figura i se lumineaza.

FATA(apropiindu-se, mai mult soptind):Maestre! Nu ma mai recunosti, maestre!

BRÂNCUSI:Bata-te sa te bata, tot aicea esti?(O priveste clatinând din cap)Si parca iar ai întinerit... Sau poate mi se pare mie, ca de la o vreme nu mai vad atât de bine...

FATA:Vi se pare, maestre. Nimeni nu întinereste.

BRÂNCUSI:Ei, vezi, câte lucruri ma înveti tu pe mine!(Râde) Tu nu stiu ce-oi face, dar eu am îmbatrânit. Daca merg pe 82 de ani...

FATA:Multi înainte, maestre!

BRÂNCUSI:Ei, bata-te sa te bata, asta-mi place, multi ani înainte, la vârsta mea! Se apropie ziua, domnisoara. Sau noaptea, cum o vrea Dumnezeu sa aleaga.

FATA:Sa-l lasam sa aleaga, maestre, si sa nu ne mai gândim.(Face un pas spre el.) Nu va mai gânditi, maestre!...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI:Îmi place de tine ca nu te-ai schimbat! Parca ai fi ca atunci, când ai iesit de sub butoi! (Râde)

FATA:Cum va aduceti aminte de toate, maestre!

BRÂNCUSI:Nu chiar de toate... Dar, ce vrei, sunt batrân. Si sunt obosit. Ma simt foarte obosit... Uite, chiar în clipa asta, parca ma simt mai vlaguit ca niciodata.(Priveste, parca speriat, Coloana, si încearca sa se scoale de pe banca.)

FATA(facând înca un pas si apropiindu-se, chiar în fata lui):Nu-i nimic, maestre! Trece, o sa vedeti cât trece de repede... Aduceti-va aminte cât erati de obosit acum câtiva ani, atunci când ati cazut si v-ati rupt femurul si ati fost internat la Spitalul Foch din Suresnes! Si atunci va simteati foarte obosit, si pe urma, ati vazut, v-ati revenit.

BRÂNCUSI(surprins):Dar de unde stii tu de spitalul din Suresnes?

FATA:Cine nu stie? A aflat toata lumea.

BRÂNCUSI(cautând cu ochii în jurul bancii):Si ma întreb unde am pus bastonul, ca de-atunci umblu în baston...

FATA(precipitat, ca si cum ar fi vrut sa ascunda ceva):Nu-l mai cautati, maestre! L-ati lasat pe undeva. Îl gasim noi, mai târziu.

BRÂNCUSI:N-aveam unde sa-l las, ca am venit de-a dreptul aici... As fi vrut sa ma duc întâi la Hobita, la mine în sat... Dar nu mai am pe nimeni acolo... Am venit aici, sa mai privesc o data Coloana...(Da sa se ridice.)

FATA(punându-i mâna pe umar):Stati asa, maestre, ca de-aici o priviti mai bine. De pe banca aceasta, se vede cel mai bine.

BRÂNCUSI(cu ochii pe Coloana):E adevarat ca se vede mai bine...(Întoarce capul spre fata, zâmbind) Doctorii voiau sa ma interneze iar, într-o clinica. Spuneau ca ma pot îngriji mai bine într-o clinica, si poate aveau dreptate. Ce vrei, sunt batrân. Si sunt si bolnav. Inima, rinichii... Dar le-am spus(încearca sa râda)“ Aduceti-mi Coloana, si pâna mâine dimineata nu mai am nimic!”

FATA:Foarte bine le-ati raspuns! Si-o sa vedeti, mâine, poimâine, o sa vedeti, o sa va simtiti din nou bine.

BRÂNCUSI:Cum o vrea Dumnezeu. Dar bine ca am putut ajunge pâna aici. N-am mai vazut Coloana din 1938, de atunci de când am înaltat-o. Am o fotografie mare, mare de tot în atelier... Dar ce se compara...

FATA:Câte n-am auzit vorbindu-se despre fotografia asta!... Si pe câti nu i-am întrebat: “Dar nu vi se pare ca ea e oarecum stinghera, fotografia Coloanei, fara perechea ei?...” Uneori spuneam: fara replica ei... Evident, nu întelegeau. N-aveau cum sa stie ca eu ma gândeam la monumentul din Indor...

BRÂNCUSI(încercând sa râda):Tu ai ceva cu monumentul din Indor... De câte ori ne întâlnim, tot de el aduci vorba.

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

FATA(cu fervoare):Dar dumneavoastra, maestre? Câti ani numai la el va gândeati, si chiar atunci când nu-i pomeneati numele, numai de monument vorbeati...

BRÂNCUSI(interesat deodata, prinzând puteri):Dar de unde stii tu toate astea? Ai fost la Paris?

FATA:Nu, maestre. As fi vrut, dar n-am apucat sa ajung pâna la Paris... Dar aflam de la prieteni, din ziare... Adica, mai precis, eu ghiceam, din ce citeam, din ce mi se povestea, ca dumneavoastra tot la monument va gândeati.

BRÂNCUSI:E adevarat. Ai ghicit bine... Atâtia ani, nu ma puteam gândi la altceva. Si s-a aflat. Nu stiu cum au facut, pentru ca eu nu prea vorbeam de asta, dar au aflat. Si au început sa vina sa ma întrebe... Odata au dat buzna peste mine, în atelier, o gramada de tineri. Nu-i cunosteam. Multi erau straini. Americani, suedezi, mexicani. Spuneau ca venisera sa afle...

(Scena se cufunda în întuneric. Câteva secunde mai apoi, în zona de lumina a unui reflector, Brâncusi, asa cum era cu vreo 12-13 ani mai înainte, înconjurat de tineri. Câtiva vorbesc între ei gesticulând, altii se adreseaza lui Brâncusi, dar nu se aud decât cuvinte izolate).

BRÂNCUSI(ridicând bratul):Stati! Potoliti-va. Nu vorbiti toti deodata, ca nu mai înteleg nimic!(Catre un tânar de lânga el) Spune dumneata întâi. Spuneai ca ati venit sa aflati. Ce vreti sa aflati?

TÂNARUL(timid):Întâi si întâi, ne-ar fi interesat sa vedem...

ALTUL(întrerupându-l):Nu numai sa vedem ce lucrati acum, dar mai ales sa ne spuneti în ce sens...

ALTUL(întrerupîndu-l):Sa ne ajutati sa întelegem...

BRÂNCUSI(zâmbind): Ce-as putea sa va spun mai mult decât v-am spus pâna acum? Ce-am spus, bunaoara, facând Coloana?

TÂNARUL I:Ati facut Coloana, dar ati lasat-o acolo, în România, si noi n-o putem vedea. Faceti alta, pentru noi!

BRÂNCUSI:Alta nu mai pot face. Si nici nu trebuie...

TÂNARUL II:Faceti altceva. Pentru noi, tinerii din ziua de azi. Altceva, un alt sens, alt simbol...

TÂNAR III:Cine mai crede, astazi, ca se poate înalta pâna la cer?

TÂNAR IV:Pe cine mai intereseaza astazi, cerul?

BRÂNCUSI(zâmbind, amuzându-se):Dar voi, când sunteti fericiti, unde va uitati? Nu va uitati la cer?

TÂNAR I:Ne uitam si noi la cer, dar altfel.

TÂNAR III:Si nu vrem sa ne înaltam atât de sus.

UN STRAIN(cu brio):Nu ne mai ispiteste ascensiunea, maestro! De aceea, vrem altceva.

BRÂNCUSI:Atunci ne potrivim. Caci si eu toata viata numai asta am facut: altceva.

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

TÂNAR IV:Dar ce faceti pentru noi? Ati fagaduit ca o sa construiti un monument în India pentru toti oamenii...

TÂNAR II:Pentru toti oamenii, din toate timpurile.

BRÂNCUSI:Dar Maiastra? Dar Coloana? Asa le-am facut: pentru toti oamenii, din toate timpurile.

TÂNAR I:Stim, maestre, stim - si de aceea le admiram, si ne inspira...

ALTUL(întrerupându-l):Si le imitam, pe cât ne ajuta puterile.

TÂNAR IV:Dar vrem si altceva, ceva nou, pentru noi, cei de azi, si din toate timpurile.

UN STRAIN:Asa cum ati fagaduit sa faceti în India.

BRÂNCUSI:Niciodata n-am fagaduit nimanui, nimic.

UN STRAIN(cu brio):V-ati fagaduit dumneavoastra, maestro! Asa ati spus. Ati marturisit de mai multe ori ca v-ati fagaduit sa creati opera pe care nu îndrazneste nimeni sa si-o închipuie...

TÂNAR II:Dar noua ne place sa ne închipuim ca va fi pentru noi, ca va fi opera noastra...

TÂNAR III:Si atunci - de ce în India? De ce n-o faceti aici, pentru noi toti...

FATA(aparând din întuneric):Spuneti-le, maestre, ce-o sa faceti si cum o sa faceti. Vorbiti-le de Daedalus...

CÂTIVA TINERI:Daedalus! În sfârsit!...

UN STRAIN:În sfârsit; i-ati pronuntat numele, maestro!

TÂNAR I:De când asteptam sa ne vorbiti de el!

TÂNAR IV:Daedalus! Singurul nume care este, pentru noi, simbol si totodata model. Daedalus, maître!

CÂTIVA TINERI:Spuneti-ne, vorbiti-ne de el! De Daedalus!

BRÂNCUSI(descurajat, catre fata):Ce-as putea sa le spun! Asa, ca sa înteleaga...

FATA:Vorbiti-le de labirint. Spuneti-le cum ati raspuns labirintului.

TÂNAR I:E adevarat? I-ati raspuns, maestre?

TÂNAR II:Daca i-ati gasit raspunsul, înseamna ca i-ati descifrat misterul. Si atunci...

TÂNAR III(întrerupându-l):Spuneti-ne cum ati facut, cum ati reusit sa-l descifrati!

ALTUL:De aceea am venit, sa ne explicati, sa ne luminati.

BRÂNCUSI:Numai monumentul are sa va poata învata si lumina. Si, într-o zi, am sa-l fac si am sa vi-l arat...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

UN STRAIN:Dar Daedalus, maestro, si labirintul? Cum ati raspuns labirintului?

TÂNAR IV:Ati facut altul în loc?

TÂNAR I:Seamana sau nu seamana?

BRÂNCUSI(zâmbind):Asta ramâne deocamdata un secret al meu. Dar, daca vreti, va dau cheia - si unii din voi vor dezlega singuri enigma.

UN STRAIN:Nu e o enigma, maestro, si nici un secret. E o taina.

ALTUL:Un mister. Labirintul este cel mai profund mister...

TÂNAR IV(întrerupându-l):Si totusi singurul care poate fi înteles.

TÂNAR II:De aceea ne pasioneaza; este si în afara si înlauntrul nostru.

TÂNAR IV(întrerupându-l):... Si atunci, evident, cât timp nu întelegem misterul, ne ratacim.

UN STRAIN:Dati-ne cheia, maestro!

BRÂNCUSI:Nu pot descrie monumentul, asa ca nu va pot arata cum am raspuns lui Daedalus. Dar daca am sa va spun ca în labirint, ca si în monumentul din Indor, nu se poate intra decât coborând întâi sub pamânt, si ca, în labirint, ca si în monumentul meu, trebuie sa patrunzi singur, ca sa poti ajunge pâna în centru, la lumina - si daca aveti si imaginatie, atunci veti ghici cum i-am raspuns lui Daedalus.

TÂNAR I:O sa ghicim, maestro, o sa ghicim raspunsul.

BRÂNCUSI:Ei bine, asta astept si eu, sa vad cum o sa ghiciti.

TÂNAR II:Dar când are sa fie gata monumentul?

TÂNAR III:Când o sa-l putem contempla, si, mai ales...

TÂNAR IV(întrerupându-l):Când o sa putem patrunde în el?

UN STRAIN:Caci suntem tineri, maestro, si vrem sa-l cunoastem acum, cât mai e timp si cât mai putem întelege.

ALTUL:Când se va întâmpla asta, maestro?

BRÂNCUSI(întunecându-se):Toti, toti ma întrebati acelasi lucru: când are sa fie gata? Când... Parca eu n-as vrea...

(Dupa câteva clipe de întuneric, decorul de la începutul actului)

BRÂNCUSI(pe banca):Parca eu n-as fi vrut...

FATA:Si altele le-ati fi putut raspunde, maestre... Câte altele...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI:Dar fiecare din ei îsi închipuie monumentul asa cum i-ar fi placut lui sa-l faca daca ar fi fost Constantin Brâncusi(râde). Si când descopereau, din ce apucam sa le spun, ca monumentul nu seamana cu imaginea pe care si-o alcatuisera ei, erau dezamagiti.

FATA:Nu era numai vina lor, maestre. Caci nu le-ati spus niciodata cum va arata monumentul. Si atunci, fiecare si-l imagina din frânturi de conversatie.

BRÂNCUSI:Si cu toate acestea, stiau destule lucruri. Nu-mi dau seama cum le aflasera; poate de la prieteni... Dar ma pomeneam, asa, ca vin sa ma întrebe într-o zi unul, în alta zi altul.

(Se repeta jocul de lumini. Brâncusi, cu mâinile la spate, priveste amuzat un tinerel îmbracat excentric).

TÂNARUL CRITIC:Asadar, maître, intram unul câte unul, si intram pe sub pamânt, iar când patrundem în templu...

BRÂNCUSI:Cine v-a spus ca e un templu?

TÂNARUL CRITIC:Toata lumea stie ca va fi un templu. Evident, un templu unic în felul lui, daca nu poate intra decât un singur om deodata.

BRÂNCUSI(râzând):De fapt, daca ar vrea, ar putea intra o suta, doua, si atunci ar fi într-adevar un templu.

FATA(aparând din zona de întuneric):Explicati-i, maestre, ca s-ar putea sa nu înteleaga!

BRÂNCUSI:Sunt sigur ca nu întelege.

TÂNARUL CRITIC:Stiu ce este un templu.

FATA:Este locul unde se aduna oamenii ca sa se roage, sa implore si sa jertfeasca împreuna.

TÂNARUL CRITIC:Mai sunt si alte definitii posibile.

BRÂNCUSI:Ei bine, monumentul meu nu se lasa prins de nici una din definitiile pe care le cunosti.

TÂNARUL FILOZOF(aparând din întuneric):Sa cautam în Larousse, maître, sa cautam în Littré...

BRÂNCUSI:Degeaba cauti, definitia monumentului meu n-ai s-o gasesti.

TÂNARUL FILOZOF(izbucnind în râs):Glumeam, maître. Cine mai cauta astazi definitii în enciclopedii si dictionare? De aceea eu venisem cu poetul meu favorit. Dar cum îl stiu pe dinafara, nu-l mai consult. (Baga cartea în buzunar) Sa va spun ce întelegem noi prin templu, Jaques cu mine. Întelegem acel loc din lumea noastra care n-a facut niciodata parte din lumea noastra.

BRÂNCUSI:Bine, voi sunteti poeti, sunteti filozofi, voi singuri întelegeti ce spuneti... Dar monumentul din Indor nu va fi un templu, pentru ca cel care intra acolo nu vine nici sa jertfeasca, nici sa se roage. Vine ca sa mediteze...

FATA:Explicati-le, maestre.

BRÂNCUSI:Sau, daca preferati, sa contemple.

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

FATA:Si este în asa fel construit, încât cel care nu poate ramâne singur, cel care nu simte nevoia sa mediteze, sau cel caruia îi e frica de el însusi, de adevar si de Dumnezeu, nu poate rezista.

BRÂNCUSI(cu animatie):Acesta e cuvântul potrivit: nu poate rezista, si se întoarce repede afara, la lumina si caldura.

FATA:Monumentul îl elimina, asa cum...

TÂNARUL FILOZOF(întrerupându-l):Stiu, stiu. Cunosc exemplul clasic: asa cum orice organism elimina un corp strain. Bunaoara...

TÂNARUL CRITIC(întrerupându-l):Dar de ce trebuie sa intram pe sub pamânt, maître, de ce pe sub pamânt si de unul singur?

BRÂNCUSI(râzând):Dar dumneata cum ai venit pe lume? N-ai venit singur? Si de unde ai venit?

FATA:N-ai venit din sânul Mamei Pamânt?

TÂNARUL CRITIC:Bine, asta a fost o data, la început. De ce sa ne mai repetam, fiecare, nasterea noastra exemplara din sânul Mamei Pamânt?

BRÂNCUSI(exasperat):Atunci, n-ai înteles nimic. Inutil sa mai continuam... Nu întelegeti.

FATA:Lasati-ma pe mine sa le explic, maestre.(Se întoarce catre tineri). Dar nu ne nastem din nou în fiecare dimineata când ne desteptam din somn si din noapte? Si nu renastem în fiecare primavara? Si ne nastem din nou îndragostindu-ne, si iarasi din nou trezindu-ne dintr-o dragoste. Si...

TÂNARUL CRITIC(întrerupând-o):Bine, bine, asta e cu totul altceva. Asta este o exegeza personala, pe care unii o pot accepta, dar altii o pot respinge. Pe noi ne intereseaza sa-l ascultam pe maestrul Brâncusi, sa aflam interpretarea lui Constantin Brâncusi.

BRÂNCUSI:Inutil sa v-o mai repet daca nu întelegeti... Si, drept sa va spun, asta ma surprinde. Credeam ca aveti imaginatie, si vad ca m-am înselat. Mie nu-mi plac tinerii lipsiti de imaginatie. Una la mâna. Iar a doua la mâna...

TÂNARUL FILOZOF:Si de ce trebuie ca...

BRÂNCUSI:Nu ma întrerupe, pentru ca eu vorbesc rar, de câteva ori pe an, si atunci vreau sa spun tot ce am pe suflet... A doua la mâna: nu-mi place sa stau de vorba cu oameni care nu înteleg ca orice opera de arta este un instrument de contemplatie.

FATA:Bagati bine de seama: nu un îndemn la contemplatie, ci un instrument.

TÂNARUL FILOZOF:Evident, evident, asta am înteles. Dar ca sa contemplam, trebuie sa vedem, si de unde va veni lumina daca monumentul nu are nici porti, nici ferestre?

TÂNARUL CRITIC:Intram pe sub pamânt, si patrundem - unde? Nu-i mai spun templu, ca vad ca nu va place. Dar, oricum i-as spune, ajung undeva, unde ma gasesc, si ramân, singur. Singur - în întuneric?

TÂNARUL FILOZOF:Într-o hruba luminata, mistic, cu faclii? Sau va fi luminata electric?

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI(care s-a amuzat nespus ascultându-l):De data asta nu ma pot supara, pentru ca aceeasi întrebare mi-au pus-o mesteri mari, arhitecti, artisti... De unde vine lumina, daca monumentul n-are nici poarta nici fereastra? Nu poate veni decât de sus, de deasupra.

TÂNARUL CRITIC:Adica?

BRÂNCUSI:Monumentul nu va avea acoperis.

TÂNARUL FILOZOF:Dar spuneti ca va fi sapat în munte, adânc în inima muntelui.

BRÂNCUSI:Foarte adânc.

TÂNARUL FILOZOF:Atunci, daca nu va avea acoperis... Nu va înteleg. Va fi un fel de tunel?

BRÂNCUSI(râzând):As vrea sa te vad meditând în fundul unei gropi sapate în stânca!...

TINERII SI FATA(foarte curiosi):Atunci?

BRÂNCUSI:Aici e tot secretul... Nu va avea acoperis, dar vor fi coloane, si între ele vor fi firide, si lumina cerului va fi prinsa si filtrata...

TÂNARUL CRITIC:Nu înteleg.

TÂNARUL FILOZOF:Eu înteleg, dar nu pot vizualiza.

BRÂNCUSI:Poate ti se pare doar ca întelegi... Dar gândeste-te ca daca vreau sa-i raspund lui Daedalus...

TÂNARUL CRITIC:Daedalus? Ce-are a face Daedalus cu ce discutam noi?

BRÂNCUSI(derutat):Dar nu mi-ati spus chiar voi, acum câtva timp, ca Daedalus va pasioneaza, ca va este simbol si model?

TÂNARUL CRITIC:Asta, cu simbolul si modelul, în orice caz, nu v-am spus-o noi...

BRÂNCUSI:Bine, atunci erau alti tineri cam tot de vârsta noastra...

TÂNARUL FILOZOF:Asta, probabil, se petrecea acum câtiva ani, maestre. Se vorbea mult de Daedalus acum câtiva ani, când se descopereau romanele lui James Joyce. Dar azi noi citim alti autori. Bunaoara...

BRÂNCUSI(întrerupându-l):Ce cititi voi este alta poveste. M-ati întrebat de monument, si eu încercam sa va spun ca nu seamana cu nimic din tot ce s-a construit pâna acum. Si nu seamana pentru ca, creând monumentul din Indor, eu raspund, de fapt, labirintului lui Daedalus.

FATA:Lasati-ma pe mine sa le explic, maestre. Am sa le explic dansând.

TÂNARUL CRITIC:Dansând? Asta ar fi interesant. Caci, într-adevar, exista multe dansuri labirintice. Sa vedem cum ar arata dansul templului din Indor...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI(pierzându-si rabdarea):O sa vedeti asta mai târziu... Dar pentru ca m-ati întrebat cum va fi luminat monumentul, va raspund: asa cum l-ar fi luminat si Daedalus, daca în centrul labirintului nu s-ar fi aflat Minotaurul...

FATA:Lasati-ma pe mine sa le explic, maestre. Va aduceti aminte de la scoala...

TINERII:De când învatam mitologia...

FATA:Va aduceti aminte: în centrul labirintului era închis Minotaurul si eroul, Theseu, s-a luptat cu el, l-a biruit, si l-a ucis...

BRÂNCUSI:Ei bine, închipuiti-va ca în centrul labirintului nu s-ar fi aflat Minotaurul; închipuiti-va ca ajungând acolo, Theseu, sau oricare alt erou, oricine altcineva, ar fi avut o astfel de experienta încât s-ar fi trezit fata în fata cu el însusi.

FATA:În loc de monstru mitologic, s-ar fi întâlnit pe sine.

BRÂNCUSI(stapânindu-si nerabdarea):Ei bine, daca asta ar fi problema, cum ar fi luminat Daedalus un monument sapat în inima muntelui? Labirintul lui, pe care-l construise ca sa ascunda Minotaurul, nu era luminat. Dar Daedalus era mester mare, mester fara pereche. Daca ar fi vrut sa contruiasca un monument în al carui centru te întâlneai cu tine însuti, cum l-ai fi luminat?

TINERII:Într-adevar, cum?

BRÂNCUSI:Tot ce va pot spune deocamdata este ca eu am gasit solutia.

TÂNARUL CRITIC:Aratati-ne-o si noua, maître.

BRÂNCUSI:N-am cum sa v-o arat. O sa întelegi solutia când veti vedea monumentul.

TÂNARUL FILOZOF:Aratati-ne atunci macar macheta.

BRÂNCUSI(întunecându-se):Când voi avea macheta, n-am sa ma mai obosesc explicându-va...

(Scena se cufunda câteva clipe în întuneric, apoi decorul de la începutul actului.)

BRÂNCUSI(asezat pe banca):Vorbeam de oboseala, si, iata, m-a ajuns. Ma simt foarte obosit.

FATA:Nu va mai gânditi, maestre!

BRÂNCUSI(cautând din nou bastonul cu privirile pe lânga banca):Si nu stiu ce-am facut cu bastonul. Ca adineauri îl aveam...

FATA:Nu-l mai cautati, maestre. O sa-l gasim noi mai târziu.

BRÂNCUSI(începând sa-si revina):Mai târziu! Mai târziu! Asa-mi spuneam: am sa va gasesc mai târziu. Mai târziu...

FATA:Marele secret, maestre? Sau ultimul amanunt care înca rezista?

BRÂNCUSI:Nici macar nu mai era un secret. Caci îl aveam întreg aici, înapoia pleoapelor. Dar nu

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

izbuteam sa fac o macheta care sa sugereze cât de cât conceptia monumentului. Orice schita pe care o încercam arata altceva; uneori arata ceva foarte frumos, dar nu era monumentul... Începusem sa am îndoieli... Îmi spuneam ca am îmbatrânit si poate de aceea...

FATA:Poate de aceea nu mai pot crea ca altadata, nu mai pot exprima în materie ce vad înapoia pleoapelor...

BRÂNCUSI:Trecea timpul. Îmbatrâneam. Îmi spuneam: poate e ultimul tren...

FATA:Si ultimul tren nu ne asteapta. Nimeni nu asteapta.

BRÂNCUSI:Prietenii mei tineri încercau sa ma încurajeze. Vorbeau de Titian.

FATA:Geniul n-are vârsta, maestre. Gânditi-va la Titian, la Tinteretto.

BRÂNCUSI:Astea le stiu si eu. Nu era vorba de asta...

FATA:Evident ca nu era vorba de asta. Caci Titian a continuat sa creeze. Cât ar fi fost de batrâni, toti artistii de geniu au continuat sa creeze. Si Brâncusi, numai Constantin Brâncusi sa se multumeasca facând copii dupa propriile lui capodopere?

BRÂNCUSI:Presimteam de mult ca nu mi-a fost ursit sa construiesc eu monumentul. Dar nu asta ma framânta. Vor veni altii, mai tineri, care au viata întreaga înaintea lor, si vor gasi milioanele de care au nevoie, vor putea lucra zece, cinsprezece ani sa înalte monumentul. Dar trebuie sa stie ce voiam sa fac - trebuie sa le arat macheta.

Dar cum sa le arati macheta unui monument care nu-si poate dezvalui sensul, si frumusetea, decât numai dupa ce a fost construit în întregime? A fost destul de greu, si mi-au trebuit multi ani pâna i-am dat de rost, a fost greu sa raspund la prima întrebare: cum sa fac ca spatiul si lumina sa te sileasca sa te gasesti pe tine însuti?

FATA:Va gândeati tot timpul la India, maestre! Va gândeati: cum as putea, utilizând doar spatiul si lumina, cum as putea sili omul sa mediteze si sa se descopere pe sine, sa se identifice în sfârsit cu adevarata lui fiinta, ca atman, sa se recunoasca drept ceea ce a fost de la început si n-a încetat niciodata sa fie?

BRÂNCUSI:Ma gândeam la India, la atman, la Buddha, dar ma gândeam si la altceva...

FATA:Cum izbutesc sa silesc pe oricine ar patrunde în monument sa se gaseasca pe sine?

BRÂNCUSI:Si ma gândeam ce noroc a avut Daedalus cu Minotaurul! Ce noroc, sa nu ai decât problema asta: cum construiesc un monument ca sa ascund, sa pazesc si sa asigur viata unui monstru? Nu era decât un singur posibil raspuns: labirintul.

FATA:Fara problema luminii. Daedalus nu avea de rezolvat decât problema spatiului.

BRÂNCUSI:Pentru un mester ca el, problema usoara...

FATA:Trebuia doar sa stie cum sa utilizeze spirala în asa fel încât sa fie luata drept o voluta...

BRÂNCUSI:Începusem sa-l invidiez, nu ca pâna atunci, pentru geniul lui, ci pentru norocul pe care-l

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

avusese, dându-i-se sa rezolve problema Minotaurului, numai asta; problema monstrului...

FATA:Dar timpul trecea, maestre, timpul trecea, si Constantin Brâncusi...

BRÂNCUSI:Ei, tocmai asta voiam sa-ti spun acum, Constantin Brâncusi îmbatrânise, dar mintea...

FATA:Geniul...

BRÂNCUSI:Mintea lui ramasese aceeasi. Aceeasi care plasmuise Coloana... Într-o zi, acum vreo zece ani, am rezolvat brusc problema monumentului. Am înteles... Si de atunci, m-am detasat de tot. Nu ma mai intereseaza decât esentialul.

FATA:Dar si mai înainte, tot esentialul va interesa, maestre.(Aratând Coloana) Ati fi putut-o înalta daca nu v-ar fi interesat exclusiv esentialul?

BRÂNCUSI:E adevarat... Dar de vreo zece ani, am trecut si mai departe. Am înteles mai în adânc... Si când am înteles asta, i-am invidiat pe poeti, pe muzicanti... Nici nu poti banui cât de mult i-am invidiat.

FATA:Cred ca încep sa înteleg, maestre.

BRÂNCUSI:Ti se pare doar ca întelegi... I-am invidiat pe poeti si pe muzicanti pentru ca în operele lor ei au la îndemâna un mijloc pe care noi, sculptorii, arhitectii, pictorii, nu-l aveam. Ei au la îndemâna tacerea... Când vor sa spuna ceva care nu poate fi spus în cuvinte sau sunete, ei îl spun introducând între cuvinte sau sunete tacerea...

FATA(neîntelegând):Si atunci?

BRÂNCUSI:Eu asta am cautat, douazeci de ani. Si când am înteles ca în arhitectura si sculptura nu se gaseste ceva asemanator, n-am mai încercat sa fac macheta monumentului...

FATA(derutata):Dar lumina, maestre? Lumina?

BRÂNCUSI(zâmbind melancolic):Asa am crezut si eu ... Douazeci de ani, asa am crezut: ca daca stiu sa utilizez lumina ca o a patra dimensiune... Evident ca o pot utiliza ca o a patra dimensiune. Dar problema nu era asta. Problema era: pot obtine prin lumina ce obtin poetii si muzicantii prin tacere?

FATA(cu fervoare, parca s-ar fi pregatit sa schiteze miscari de dans):Încep sa înteleg, maestre, încep sa înteleg!

BRÂNCUSI:Ti se pare doar ca întelegi... Asa mi s-a parut si mie. Dar ma înselam...

FATA:Si totusi, daca stii cum sa transformi materia prin lumina, problema e aproape rezolvata. Caci, nu era asta problema, maestre? Cum sa arat mai convingator transmutarea materiei prin lumina, în asa fel încât sa precipit metamorfoza spirituala a celui care patrunde în monument?

BRÂNCUSI:Asa am crezut si eu, douazeci de ani... Dar nu se poate dobândi prin lumina ceea ce muzica si poezia obtin prin tacere. Pentru ca tacerea seamana cu nefiinta, si totusi nu e nefiinta, caci din ea se naste sensul si farmecul, magia sunetelor care îi urmeaza, într-o melodie, într-un poem.

FATA:Întocmai dupa cum lumina se naste din întuneric, din nefiinta...

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

BRÂNCUSI:Nu e acelasi lucru. Pentru ca întunericul e într-adevar nefiinta, anuleaza definitiv lumina, nu îi sporeste sensul si frumusetea, asa cum face tacerea cu sunetele care se nasc din ea...

FATA:Iertati-ma, maestre!... De data aceasta, încep sa înteleg...

BRÂNCUSI:Nu stiu daca, si cât, ai înteles. Dar ce voiam sa fac eu în Indor nu se poate face facând! Trebuia sa fi înteles asta de când l-am înteles pentru întâia oara pe Buddha. L-am înteles destul de târziu, dar, totusi, atunci ar fi trebuit sa înteleg restul.

FATA:Ca absolutul nu poate fi reprezentat în nici un chip, si nici macar sugerat?

BRÂNCUSI:Spune-i daca vrei, absolutul. Eu nu-i spun în nici un fel.

FATA:Dar ceilalti, maestre, ei ce-au înteles când ati încercat sa le explicati de ce nu trebuie facuta macheta.

BRÂNCUSI(încercând sa râda trist):Ai sa ma crezi? N-am vorbit cu nimeni despre toate acestea. Nu stiam ce le-as fi putut spune. Oricât le-as fi explicat, ar fi crezut, ca, douazeci si mai bine de ani, am urmarit o himera...

FATA(cu fervoare):Va înselati, maestre, sunt sigura ca va înselati. Ceva, cât de putin, tot ar fi înteles.

BRÂNCUSI:Atunci ar fi fost si mai rau. Ori întelegi tot, ori mai bine...

FATA(tot mai însufletita):Nu, maestre, ce-ati descoperit nu se va descoperi atât de curând. Trebuie spus celorlalti, celor care va cunosc, si va admira, si va iubesc. Trebuie sa le spuneti, maestre.

BRÂNCUSI(zâmbind):Parca m-ai cunoaste de ieri, de alaltaieri... Stii foarte bine ca nu ma pricep sa vorbesc si sa explic. Când am de spus ceva esential, stii cum spun (arata Coloana), si acum, chiar daca as vrea, e prea târziu. Nu mai am timp.

FATA(aproape exaltata):Mai aveti timp, maestre! Trebuie sa spuneti. Ca sa înteleaga si ceilalti. Sa înteleaga ca n-a fost o himera, ca, dimpotriva, e un nou început!

BRÂNCUSI:Poate ca as mai avea timp sa le spun doar atât: ca ce-am crezut la început ca e un punct de plecare(arata Coloana) era, tot de la început, punctul final; alfa si omega. Mi-e teama ca n-am spus asta nimanui. Le-am spus doar ca, asa cum e, si câta e, Coloana nesfârsita este opera mea cea mai însemnata. Trebuia sa fi înteles de atunci, din 1938, ca dupa Coloana nu mai aveam dreptul sa încerc altceva. Dupa Coloana nesfârsita numai tacerea mai putea avea vreun sens.

FATA(cu o urma de deznadejde în glas):Nici eu n-am înteles, maestre, nici eu n-am înteles!...(Vorbind precipitat)Dar nu-i timpul pierdut, mai aveti timp, sa le explicati, sa ne ajutati sa întelegem...(De câteva clipe se aud sunete blânde de coarde, flaute si instrumente indiene)

BRÂNCUSI(dupa ce-a întors capul în toate partile):Mi se pare mie, sau se aude ceva, un fel de muzica, curioasa...

FATA:Vi se pare, maestre(Precipitându-se) Dar gânditi-va, mai aveti lucruri esentiale de spus, maestre. Mai aveti timp! O sa va simtiti iarasi bine. Si am sa dansez ca atunci, în noaptea aceea. Am sa dansez, si dumneavoastra o sa-mi spuneti unde m-am înselat, o sa-mi aratati când m-am ratacit. Si atunci, vom învata si noi ceilalti, si nimeni nu se va mai rataci. Nimeni nu se va mai rataci în labirint, maestre!

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

(Din dreapta scenei încep sa înainteze grupuri tacute. Se pot distinge învatatorul, comisarul, câteva femei, câtiva copii, unii dintre poetii si functionarii din actul II. Înainteaza încet, strânsi unul lânga altul, cu figurile senine, imobile, dar fara nimic fantomatic în expresie. Când îi zareste, fata îsi pune o clipa, deznadajduita, palma pe fata. Brâncusi o priveste zâmbind, apoi se ridica de pe banca si se îndreapta încet, fara sa schioapete, spre Coloana).

FATA(vorbind din ce în ce mai tare):Am sa va dansez ca atunci, vreti, maestre? Ma auziti? Mai aveti timp! Mâine o sa va simtiti bine. O sa treaca si oboseala asta.(Tinându-se dupa el). Ma auziti, maestre? Ma auziti, si nu-mi raspundeti?(Brâncusi întoarce capul si o priveste lung, senin, cu mare dragoste. Muzica se aude tot mai puternic. Umbra Coloanei începe sa se lumineze parca dinlauntru, sfârsind prin a semana cu un pod, nu prea diferit de cum arata Coloana la sfârsitul actului I. Grupul de umbre urmaresc cu privirile pe Brâncusi, întorcând capetele încet spre Coloana.)

FATA(apropiindu-se deznadajduita de Brâncusi, dar neîndraznind sa-l atinga, strigând):Nu vreti sa-mi raspundeti, maestre?

(Brâncusi începe sa urce încet pe umbra luminata a Coloanei, cu capul sus, drept, asa cum arata în 1937)

FATA(privind ratacita în toate partile):Ce sa-i mai spun, Mama? Învata-ma: ce sa-i mai spun?

(Lumina misterioasa care strabate din umbra Coloanei creste tot mai mult si muzica, alcatuita parca din tot felul de instrumente de alama, ajunge câteva clipe asurzitoare. Fata cade în genunchi, privind cum Brâncusi se pierde în lumina. Muzica înceteaza brusc.)

FATA:Asa cum ne-ai învatat, Mama, asa cum stiai, maestre, de la întuneric la lumina, de la nefiinta la fiinta... Dar eu n-am ghicit! N-am înteles! N-am înteles!...

(Se ridica în picioare. Umbrele audisparut, lumina în care înainta Brâncusi s-a stins. Coloana se vede din nou, majestuoasa sub bataia lunii).

FATA(apropiindu-se încet de Coloana):E adevarat, maestre? E adevarat ca asta ai vrut sa ne spui? Ca mai mare si mai puternica decât toate e tacerea? Ca fiinta naste din tacere?(Asculta câteva clipe, parca s-ar fi asteptat sa auda raspunsul. Apoi întoarce repede capul în jurul ei.) E adevarat, Mama? Dar atunci de ce nu m-ai învatat, ca sa-l învat?(Priveste în jurul ei) Si acum... Acum... Carui visator ai sa ma ursesti, Mama?(Ridica bratele în sus, implorând). Dar învata-ma sa fiu cuminte ca tine, Mama...Învata-ma sa ramân batrâna, batrâna, ca tine!...

(Cortina)

CONFLUENTA BRÂNCUSI - ELIADE*

Barbu Brezianu

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

Pe tarâmul inefabil al viziunii si al intuitiilor, «Poetul» sta mai presus de autoritatea unui suveran absolut. Aceasta reflexie a lui Mallarmé ni se pare perfect adecvata versurilor pe care, în 1922, Sandburg le închina îndepartatului valah Brâncusi - poetul yankeu deslusind cu perspicacitate ceea ce numerosi monarhi ai criticii profesioniste nici macar nu întrezarisera: «...El cunoaste atât de bine obârsiile, le stia si de unde coboara si încotro se îndreapta; el unduieste în adâncuri dupa tainele celor dintâi strabuni ai zamislitorilor de forme».

Statuarul a stiut efectiv sa se întoarca la tainele primilor, ale celor mai vechi creatori de forme - de vreme ce, ciulind urechea si punând urechea la pamânt, auzise murmurul unor obârsii autohtone aproape uitate, ecou al unei rezonante stramosesti: întelepciunea precum si cumintenia pamântului.

Dintre scriitorii care au încercat mai târziu sa se apropie de Brâncusi, de buna seama Mircea Eliade a fost cel mai în masura sa-i defineasca dimensiunile, spiritualitatea si radacinile, care mergeau dincolo de istoria scrisa: acea forare în cele mai launtrice zone. O anumita atractie pentru lucrarile lui Brâncusi o manifestase înca de prin anii 1940, când constatase ca sculptorul îsi revendica pecetea stilistica, întocmai ca si Blaga, «de la aceeasi matca taraneasca»[i].

Desi interesul pentru acest proces de interiorizare va spori, totusi, dintr-o admirabila discretie nu va voi sa-l tulbure pe creator. Eliade marturisea cât de rau îi parea acum ca «sfiala asta m-a împiedicat sa ma duc sa-l vizitez prin anii 1945-1950»; mai ales ca sculptorul (care aflase despre anii de studii în India si despre cartea lui*Technique du Yoga*) îsi exprimase chiar el dorinta de a-l cunoaste. Dar, din timiditate, întrevederea nu a avut loc. «Nu am cutezat» - consemna Mircea Eliade în jurnalul sau de la 10 iulie 1962; si tot atunci îsi pune în gând sa scrie un articol despre «Coloana cerului» în folclorul românesc si conceptiile megalitice de care este legata, si despre**Coloana fara sfârsit** a lui Brâncusi, fiindca: «Ea sprijina cerul» - rostise sculptorul. «Ea este, asadar, un axis mundi, un Stâlp cosmic. Ce as fi vrut sa aflu este cum de a ajuns sa redescopere aceasta conceptie megalitica pierita din Balcani de peste doua mii de ani si care nu supravietuise decât în folclorul religios»[ii].

Patru ani mai târziu, Mircea Eliade, într-o alta pagina a jurnalului, îsi aduna gândurile în scopul de a scrie de asta data nu un articol, ci un adevarat «studiu».

«Problema» Brâncusi, desigur, îl «obseda». Era mai întâi dragostea lui respectuoasa pentru materie (pe care o stia, poate, de la Mac Constantinescu)[iii]; acea reverenta filiala si tenace fata de piatra, fata de lemn, fata de metal: sculptorul «se apropia de piatra cu sensibilitatea - si poate cu veneratia - unui ins din preistorie. Rabdarea, luarea aminte, bucuria cu care îsi slefuieste lucrarile pâna a le preface în niste oglinzi unduitoare - îndelung si atât de bine slefuite încât parca te îndeamna sa vii si sa le mângâi; timpul pe care si-l risipeste în a slefui nenumarate replici ale operelor sale, ar fi ramas inexplicabil pentru mine daca nu as fi banuit în acest monoton, prelung travaliu - beatitudinea pe care ti-o aduce intimitatea, indefinit prelungita, cu materia cristalina. În vointa lui de a transfigura piatra, de a aboli felul ei de a fi, dar în primul rând ponderea ei, pentru a ne arata cum ea urca si zboara (ca în**Maiastra**) - oare nu deslusim o anume forma arhaica de religiozitate, de mult inaccesibila pe continentul nostru».

«Ceea ce ma intereseaza în cel mai înalt grad este semnificatia pe care Brâncusi însusi o da Coloanei sale: el o asemuia cu Coloana cerului, cu Stâlpul cosmic ce sustine bolta si face cu putinta jonctiunea dintre cer si pamânt; (...) Ceea ce, dupa parerea mea, are însemnatate, este faptul ca, dupa ce Brâncusi si-a conceput**Coloana fara sfârsit** ca un axis mundi prin care poti ajunge la cer, dupa ce a faurit aceasta capodopera, el nu a mai creat nimic altceva vrednic de geniul sau. El a mai trait peste douazeci de ani si s-a marginit sa tot slefuiasca nu mai stiu câte variante ale lucrarilor care-i facusera faima».

Si, mai departe, Mircea Eliade se straduieste sa afle misterul «sterilitatii» ultimelor decenii din viata. Desi Brâncusi durase**Piatra de hotar** (ce «apartine aceluiasi univers al creatiilor spirituale» caracteristice

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

epocii de piatra), desi «izbutise», dupa o extraordinara anamnesis, sa redea viata unor forme, unor simboluri si semnificatii arhaice uitate în Europa de câteva mii de ani - de ce oare va fi încetat sa zamisleasca. «Oare fiindca dupa ce a înaltat Coloana care ducea spre cer Brâncusi nu mai avea sa faca nimic alt pe acest pamânt, si pentru ca, simbolic doar, el nu se mai afla printre noi?»[iv].

Si Mircea Eliade s-a straduit sa explice si sa dezlege mai pe larg enigma brâncusiana, în doua rânduri: în 1967, în**Témoignages sur Brâncusi**[v]- reluând si amplificând - a scris amplul eseu**Brâncusi et les mythologies** ; apoi, pentru o ultima oara, în 1970, când, dramatizând si dialogând problema, a scris piesa de teatru «Coloana infinita».

«Este semnificativ - afirma istoricul religiilor - faptul ca Brâncusi a regasit în**Coloana fara sfârsit** motivul folcloric românesc al columnei cerului, care prelungeste tema mitologica atestata înca din stâlpii cosmici ai popoarelor nord-asiatice, prin Muntele central, Arborele cosmic, etc. (...). În acest caz, în folclorul românesc Coloana cerului reprezinta o credinta arhaica, precrestina, dar de timpuriu crestinizata, de vreme ce o gasim prezenta în colindele de Craciun (...) Imagine desigur ce l-a obsedat, fiindca a fost întrupata în simbolica ascensionala a zborului, a transcendentei. Este notabil ca Brâncusi nu a ales forma pura a coloanei - care nu ar fi putut semnifica decât soclul, decât temelia cerului -, ci, într-o forma romboidala indefinit repetata, pe aceea care o face asemanatoare unui arbore ori a unui stâlp jur împrejur crestat. Cu alte cuvinte, Brâncusi a dat în vileag sensul simbolic al ascensiunii, fiindca ne putem imagina ca în acest arbore celest avem pofta sa ne cataram»[vi].

Elanul ascensional, ca si parte din opiniile aci înfatisate, au fost în cele din urma decantate într-o noua piesa asemanatoare misterelor dramatice ale lui Lucian Blaga. Judecându-se pe sine cu asprime, autorul prevenea ca ne aflam în fata unui «text de citit, iar nu de montat», ca «de jucat, nu poate fi jucata» si ca, de fapt, el a încercat o «explicatie» a fascinatiei exercitate de India - dar este cu totul «personala»: «voiam sa înteleg cauza sterilitatii lui Brâncusi dupa Coloana infinita»...

Iat-o asadar, numai buna de citit, dupa cum o dovedeste sporadicul, austerul dramaturg.

*Coloana nesfârsita a mai fost publicata în“Revista Scriitorilor Români” , septembrie, 1970, nr. 9, pag. 82-127 si reprodusa în revista“Secolul XX” , nr. 189 - 190 - 191, 1976, pag. 175-210. Manuscrisul piesei, trimis în forma definitiva prefatatorului acestei carti, se afla la Muzeul Literaturii Române - Bucuresti.

---

[i]Mircea Eliade:Insula lui Euthanasius, Bucuresti, 1943, p. 157

[ii]Mircea Eliade:Fragmentes d’un journal , Paris, 1973, p. 403

[iii]Mac Constantinescu:Arta si artisti. Brâncusi, în Cuvântul 1930, martie 4

[iv]Mircea Eliade, op. cit., 1973, pp. 532-534

[v]Rugat în 1976 de Ionel Jianu sa scrie un nou studiu (alaturi de acesta si de Constantin Noica) - Mircea Eliade refuza, spunând ca despre Brâncusi a spus tot si nu ar mai avea nimic de adaugat

[vi]Mircea Eliade,Brancusi et les mytologies , in Témoignages sur Brancusi, Paris, 1967, p. 15-16

Generated by ABC Amber LIT Converter, http://www.processtext.com/abclit.html

COLOANA NESFÂRSITA

- teatru-

de

MirceaEliade

About this Title

This eBook was created using ReaderWorks™Standard, produced by OverDrive, Inc.

For more information on ReaderWorks, visit us on the Web at "www.readerworks.com"